

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 80 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 19 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spleti in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 20.

V Ljubljani, dne 19. maja 1910.

Leto XXIII.

Gospodarske razmere na Angleškem.

Angleški kralj Edvard je umrl. Ne maramo popisovati mogočnosti njegove države, ki se razteza po vseh delih sveta, ki v nji nikoli sonce ne zaide. O imenitnosti in bogastvu angleške države se zdaj dovolj govori in marsikdo zavida novega kralja Jurija V. za njegovo moč. Nas zanimljejo najbolj gospodarske razmere. Te imajo pa vse polno senčnih plati. Poglejmo!

1. Trgovina napreduje, toda sorazmerno manj, nego v drugih državah. L. 1896. se je z Angleškega v druge države prodalo za 4.939.500.000 K tovarniškega blaga; čez deset let 1906., pa že za 7.332.700.000 K. Nobena država ne izvozi toliko svojega blaga v tuje države. Celu ameriške zvezne države so imele l. 1906. več nego 2000 milijonov kron manj izvoza (5167 milijonov K). Toda pri tem moramo opomniti, da je napredek pri drugih državah znatno večji, nego na Angleškem. Z Ruskega se je n. pr. izvoz v imenovanih desetih letih zvišal za 230-8 odstotkov, na Laškem za 116-6 odstotkov, v zveznih državah za 116-5 odstotkov, na Nemškem za 91-5 odstotkov, v Avstriji za 65-7 odstotkov, (leta 1896 je bilo izvoza za 911-4 milijonov, leta 1906. pa za 1510-5 milijonov kron), na Francoskem za 60-9, v Švici za 51-2, na Angleškem samo za 48-5 odstotkov. — Iz tega vidimo, da čelo naša država sorazmerno bolj napreduje v izvozu tovarniškega blaga.

2. Boj za trge je vedno hujši na svetu. Blaga se vedno več izdelata, tovarne rastejo od dne do dne in skoraj neumljivo se zdi, kako se more vse blago prodati. Leta 1906. se je na celim svetu izdelalo in prodalo za 10.600 milijonov

K blaga več nego leta 1896. Zadnja leta se je pa fabriško izdelovanje še močno povzdignilo in sicer na škodo Angleški. Njihov izvoz raste sedaj še mnogo manj, nego prej. Zato se nam pa ni čuditi, če hočejo tudi na Angleškem uvesti carino na tuje blago. O ti stvari je »Domoljub« že letos o priliki volitev v angleški državni zbor obširneje pisal. Kogar to zanimlje, naj si dotični članek zopet prebere.

3. Angleži so danes na morju še vedno prvi. Njihova vojna mornarica je največja na svetu in vsako leto izmečejo milijone za nove ladije. Tistih strašnih novih oklopnih imajo deset. Kako je trgovsko mornarstvo razvito, nam kažejo nastopne številke: Trgovske ladije obsegajo čistih ton: Angleško 11.400.000, Zvezne države 4.400.000, Francosko 1.400.000, Nemško 2.800.000, Japonsko 1.482.000, Avstrija 335.000.

Leta 1907. je prišlo v luke ladij, ki so skupno obsegale nastopno število milijonov ton:

Lastne ladije: Angleško 40-4, Zvezne države 18-1, Francosko 6-2, Nemčija 10-6, Japonsko 8-9, Avstrija 2-4; tuje ladije: Angleško 25-8, Zvezne države 23-5, Francosko 20-6, Nemčija 11-7, Japonsko 11-5, Avstrija 1-2.

Te številke pričajo o ogromni trgovski moči angleške države na morju. Toda v kljub temu propada splošno blagostanje in sicer tako izdatno, da utegne angleška slava kmalu splavati po vodi. Naštejmo za to nekaj dokazov:

a) Davki so na Angleškem znatno višji, nego v drugih državah. Na posamno osebo pride na leto tam 114 kron davka, v Avstriji pa le 50 kron; zlasti davek od žganja in tobaka je neprimerno večji, nego drugod.

b) Velikih bogatinov je na Angleškem veliko število, pa mnogo več siromaštva. Krog 30 odstotkov vsega pre-

bivalstva nima nobenega premoženja in živi samo iz rok v usta. Za ubožce, ki se sami ne morejo vzdržati, plačuje država 720 milijonov kron na leto za več nego en milijon ljudi. Zasebno se seveda za reveže izda še mnogo več. Samo v Londonu se zasebno potroši za reveže nad 120 milijonov kron na leto.

c) Izseljivanje raste, zlasti z Irskega. V malo več nego 50 letih se je izselilo z Angleškega 12 milijonov ljudi. Povprek se jih sedaj izseli po 200.000 na leto.

d) Delavcev brez dela je na Angleškem neprimerno več, nego drugod. Če le malo zastane trgovina, jih je brž na tisoče in tisoče na cesti. Leta 1908., ko je šlo v Ameriki gospodarsko slabo, so Angleži to najbolj čutili. Devet odstotkov delavcev je bilo brez dela in država je morala dati mnogo milijonov podpor, da je vsaj smrt za lakoto zabranila. Na Nemškem, kjer so tudi takrat mnogo trpeli, je bilo n. pr. samo 2-7 odstotkov delavcev brez dela.

e) Angleški rod znatno peša. Vedno manj jih je sposobnih za vojaštvo. Za leto 1907. se je oglasilo v Londonu 21.000 oseb za vojaštvo; izmed njih so jih 9000 zavrnil, ker so bili telesno preslabi; v Glasgowu so jih odbili izmed 2905 — 1135, v Menčestru 1821 od 2523, v Birminghamu 1084 od 1858, v Njukestlu 1046 od 1493.

f) Delavske plače so za dobro organizirane delavce, ki pa so v manjšini, pač precej večje, nego pri nas. Znašajo povprek po 6 kron na dan. Drugo delavstvo ima po 3 do 4 krone dne; ženske navadno ne več, nego po 2 K. Stroški za življenje so pa mnogo večji, nego pri nas, ker so delavci vajeni mnogo boljše hrane in so stanovanja sorazmerno dražja od naših.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Zbornica razpravlja sedaj o končni ureditvi poslovnika, ki naj bi dala poročstvo, da se bo moglo delo državnega zbora redno vršiti. Večinoma vse stranke priznavajo, da dosedanji poslovnik nikakor ne more več zadoščati razmeram v naši zbornici, ki je voljena na podlagi splošne in enake volivne pravice. Priznavajo, da je bila uvedba splošne in enake volivne pravice šele pol poti do res ljudske politike v državnem zboru. Državni zbor, ki ga je res izvolilo ljudstvo, more vršiti svojo nalogo v korist onih, ki so ga izvolili, šele tedaj, če je zagotovljeno, da njegovega dela ne more ovirati vsaka še takomajhna skupina poslancev, ki morda s tem ali onim predlogom ni zadovoljna. Zato pa zlasti slovanske stranke zamerijo češkemu radikalcem, ki so pričeli s hrupom debato o tej stvari, ki je za razvoj avstrijskega ustavnega življenja tolike važnosti. Zlasti je prijemal radikalec tržaški poslanec dr. Rybař, ki je nastopil obenem tudi proti načelu deželne avtonomije, kot ga hočejo uveljaviti Čehi na Češkem. Povdarjal je, kako kvarno je to načelo za koroške in štajerske Slovence, pa tudi za Čehesame, kjer so v manjšini, n. pr. na Nižjeavstrijskem. Če bi obveljalo to načelo, potem bi seveda v vsaki deželi odločeval oni narod, ki ima večino. Kako krivično pa prav pogosto nastopa narod, ki je v večini, proti onemu, ki je v manjšini, nam prav jasno kažejo številni žalostni izgledi na Koroškem in štajerskem. Načelo deželne avtonomije bi bilo primerno samo v onih deželah, ki nimajo mešanega prebivalstva. Takih dežel pa v Avstriji ni, če izvzamemo Solnograško in Vorarlberško. Rybař je tudi nastopil proti poslancu Weidenhofferju, ki je stavil predlog, o katerem smo že zadnjič poročali, da bi se namreč uveljavila samo nemščina kot poslovni jezik državnega zbora. — Češki radikalič nameravajo izstopiti tudi iz zveze čeških poslancev, »Češkega kluba«. — Državni zbor je izrekel tudi sožalje angleškemu parlamentu vsled smrti kralja Edvarda VII. — Čisto brez potrebe je motila razprave državnega zbora afera med zborničnim predsednikom Pattaiem in poljskim socialistom Breiterjem, ki je prvemu očital, da je rabil o njem nedostojne izraze, ter mu je pisal pismo, v katerem grozi, da si poišče sam zadoščenja. Preiskavo vse zadeve je poverila zbornica častnemu sodišču. — Proračunski odsek je rešil proračun domobranskega ministrstva. Pri razpravi o tem proračunu je grajal poslanec Žitnik, ker se pri oproščevanju od vojaščine postopa prestrogo. Zahteval je, naj se pri takih prošnjah ravna v prihodnje bolj milo. Sedaj obravnava odsek proračun ministrstva za

javna dela. — Davčni odsek je izvolil pododsek, ki šteje 13 članov in ima nalogo prerešati hišni davek. — Poslanec Steinwender je vložil predlog, naj se vpelje nov davek na železo, oziroma na tovarne za železnino. Železni kartel vleče namreč velikanske dobičke. Čistega dobička je vsako leto nad 50 milijonov kron. Ta dobiček naj bi se obdavčilo s 30 odstotki, kar bi dalo državi krog 15 milijonov na leto. Uredil naj bi se ta davek tako, da bi zadel združene tovarnarje.

Čeprav gre delo v državnem zboru navidez mirno izpod rok, je splošni politični položaj vendar še popolnoma nejasen. Bienerth noče opoziciji ničesar odnehati. To je tudi prav mnogo krivo nejasnosti političnih razmer. Pogajanja med Slovani in Nemci se vrše naprej. Sedaj so izdelali češki agrarci nov jezikovni načrt, ki ga nameravajo kmalu predložiti, kot so naznanili »Slovanski Enoti«. Že prej so se agrarci posvetovali o tem z Jugoslovani, Rusini in socialnimi demokrati. Upajo, da pridobe za ta načrt tudi Poljake.

OGRSKO.

V sredo, dne 11. t. m., je prišel cesar v Budimpešto, kjer ostane do 29. t. m., ko pojde v Bosno. — Bolj ko se bližajo volitve, z večjo silo se seveda agitira po deželi. Naravno je, da pride pri tem tudi do kaj burnih spopadov. Posebno imajo na piki grofa Tiszo, ki kar javno govori proti volivni reformi, ki jo obljublja njegov zaveznik Hedervary. Khuen že namigava, kaj namerava storiti, če se ne posreči njegovi vladni stranki zmagati v sedanjem volivnem boju. Izjavil je, da je pripravljen razpustiti državni zbor še drugič in če treba še tretjič, tako dolgo, dokler ne dobi njegova vlada zadostne večine v državnem zboru. — Rumunski voditelj Mangva je izjavil, da se Rumuni popolnoma strinjajo z ministrskim predsednikom. — Volitve bodo od 1. do 10. junija. Državni zbor bo sklican 21. junija. Justhovci groze, da bodo, če ne bo drugače, preprečili tudi volitev predsedstva državnega zbora. Kakor je videti, se prične stari ples z nova, če Khuen ne bo rabil nasilnosti, ki niso na Ogrskem nič več kaj nenavadnega.

HRVAŠKO.

Načrt volivne reforme, za katerega je iskal ban Tomašić pritrjenja ogrskega ministrskega sveta kljub vsem določilom nagodbe med Hrvaško in Ogrsko, da je volivna reforma čisto notranja hrvaška zadeva, ki ogrsko vlado prav nič ne briga, je sedaj hrvaška vlada predložila saboru. Vladni načrt obsega 48 paragrafov. Volivno pravico bodo imeli po njem oni, ki plačujejo najmanj 15 oziroma 6 K davka. Značilno za to, kako je saborska večina slepo vdana mažaronski vladi, je to, da je saborski odsek za volivno reformo sprejel vladni načrt brez vsake izpremembe, in sicer v eni sami seji. Za tako važno stvar, kot je načrt volivne

reforme, ki je povrh prišel še s strani, ki je vse prej kot Hrvatom prijazna, ni bilo že želeto malo večje previdnosti. — Pri dopolnilnih volitvah je šla v par volivnih okrajih celo Radičeva seljačka stranka za ono koalicijo, ki je zadnji čas tako ponižala Hrvate pred celim svetom. Razumi hrvaško politiko, če jo moreš! Nekateri so sedaj že začeli spregledovati, da je treba na Hrvaškem stranke, ki bi stala čisto na katoliškem in demokratiškem temelju in sprejela socialno povzdigo hrvaškega naroda v svoj program. Izprevideli so, da bo vsled nameravane volivne reforme predril pri volitvah le oni, ki bo imel za seboj kmečko ljudstvo. Če hočejo torej hrvaški katoliški politiki rešiti hrvaškega kmeta praznega svobodomislstva, je zadnji čas, da se zganajo in pričnejo z organizacijo, da pomedejo z liberalno koalicijo.

BOSNA.

Veliko navdušenje je zbudila po Bosni in Hercegovini vest, da obišče koncem maja cesar prvič ti dve deželi. Cesar se odpelje 29. maja iz Budimpešte v Sarajevo, kamor pride dne 30. t. m. V Sarajevu ostane tri dni in bo sprejel v avdijenci oblasti, zastopnike raznih veroizpovedanj in druge deputacije. Iz Sarajeva se poda cesar v Mostar, kjer ostane en dan. Cesarja bodo spremljali skupni ministri in oba ministrska predsednika. Spremstvo bo torej tako sestavljeno, da bo kazalo, da sta Bosna in Hercegovina še vedno skupna last Avstro-Ogrske. Iz Mostara se odpelje cesar naravnost na Dunaj.

Srbi se smatrajo za edine gospodarje v Bosni in Hercegovini. Zato nočejo seveda o kakem zedinjenju teh dežel s Hrvaško v smislu trializma ničesar slišati. To kaže tudi program, na katerega so se zedinili z ozirom na prihodnje volitve v bosenski in hercegovinski zbor. Vtem programu zahtevajo, da morata postati Bosna in Hercegovina čisto neodvisno upravno telo z lastno vlado, ki bodi odgovorna samo saboru in ki naj posreduje med krono in saborom brez posredovanja ali nadzorovanja kake druge vlade. Zadeve, ki tičejo samo Bosno in Hercegovino, naj se urejajo izključno le v bosenskem saboru. V skupnih zadevah naj pa bosta Bosna in Hercegovina čisto enakopravni z Avstrijo in Ogrsko. Srbski program zahteva, naj se z zakonom uveljavi srbsčina kot uradni jezik za vse državne posle, in naj se zagotovi prvenstvo cirilici.

BALKAN.

Albanske vstaje Turki še vedno ne morejo udušiti. Sedaj je celo turški vojni minister prišel v Albanijo, da uredi vprašanje glede vrhovnega poveljništva. V večjih okrajih je proglašen prekri sod. Vlada namerava baje odstaviti kosovskega valija, ki ga Albanci najbolj sovražijo. — Turška vlada namerava sedaj izpeljati veliko gospodarsko preosnovo, ki bi bila velikega pomena za našo državo, ki ima eno peti

no vsega uvoza na Turško v svojih rokah. Predvsem nameravajo izboljšati prometna sredstva (ceste itd.), vpeljati carino od teže, ne od vrednosti blaga, ter preosnovati davke, ki so sedaj v najemu, kar zelo ovira gospodarski razvoj. — Razmerje med Grško in Turško je zelo poslabšala izjava Krečanov, da hočejo priseči zvestobo samo grškemu kralju. Turki so vsled tega protestirali pri velevladnih in izjavili, da so pripravljene braniti svoje pravice na Kreti do skrajnosti.

ANGLEŠKO.

Smrt Edvarda VII. je mnogo vplivala tudi na notranjo angleško politiko. Pred julijem sedaj ni misliti na zopetni razpust parlamenta, ker ministri nočejo novemu kralju takoj podati demisijske. Skoraj gotovo dovoli zbornica vladi začasni proračun, nakar bode gotovo do jeseni odgojena.

FRANCOSKO.

Volitve in ožje volitve v državni zbor so končane. Največ poslancev so dobili radikalci in socialistični radikalci. Volivni boji so bili ponekod zelo viharni. — Vojni minister Brun je demisioniral, ker se ni razumel z drugimi ministri.

FINSKO.

Znano je, da poizkuša Rusija, kako napraviti Finsko za navadno rusko gubernijo. Finski deželni zbor je pa sklenil, da mu ni mogoče izjaviti se o temeljnih zakonih, ki izpreminjajo finske pravice, kot jih je izdelala ruska vlada. Vlada bo sedaj finski deželni zbor skoraj gotovo razpustila.

Zlata doba

Dajte otrokom mleka, ne alkohola!
Spisal prof. dr. Jos. Tominšek.

Oče pride v gostilno na običajni literček. Spremlja ga tudi žena, da mu bo pomagala, če bo liter zrasel v štefan. Ker pa je njiju sinček Mihec prav te dni shodil, ga vzameta s seboj, da ga pokažeta materi gostilničarki, ki ima sama več otrok.

Mali Mihec je zdrav otrok, bistrh oči, krepko razvit. Z radovednimi očmi opazuje nenavadno mu življenje v gostilniških prostorih; zlasti ga zanima lepa rdeča pijača v steklenicah in kozarcih. Ta svetla barva! S to lepo »vodo« bi se bilo prijetno igrati! V njej bi čofotal in pomočil v njo oba rokava, ki bi potem postala tudi tako lepo rdeča. — Ali pa celo tistale rumena »voda«, ki se tako peni v velikem kozarcu; ravno zdaj ga dviga oni hudi mož k bradatim ustim. Ta »voda« je menda iz samega zlata in je obrobljena z belimi »špicami« (čipkami). Zdaj pogleda Mihec kuštravega grdogledega moža v kotu pri vratih; ta se ne briga za druž-

bo, včasih nekaj zagodrnja, potem pa seže po srčkani stekleničici pred seboj in sesa iz nje nekaj zelenega. Ko bi Mihec imel to stekleničico! Pil bi samo iz nje, ne iz tiste grde široke, ki jo ima mama; in v njej je gotovo samo sladkorček, tako lepo barvast, kakor ga je zadnjič prinesla teta.

Mihcu se zazdeha. Nagledal se je in zdaj se spomni, da je žejen. Dolgo pot — cele četrti ure — ima za seboj in sveži zrak ga je užejal.

»Mama, vode!«

»Ana,« pravi mati gostilničarki, »prinesi otroku vode.«

»Kaj, vode?« se zavzame gostilničarka. »Ali ne privoščiš otroku boljše pijače? Po vodi bo le grizav, počasi bo rasel in nikoli ne bo prebrisan. Le poglej svojega Mihca! Venomer kar debelo gleda. — Koliko zob že ima?« vpraša nato nenadno.

»Štiri!« odgovori mati.

»No, vidiš,« jo pokara gostilničarka. »Samo štiri! Naš Drejče je toliko star kakor vaš Mihec, a ima že vse zobe! In glej ga, kako korajžno se pogovarja z onimle voznikom; kakor bi bil star že šest let! Pri nas pa mu tudi ni treba piti le vode in jesti tisto prazno mleko: kozarec starine izpije za južino in klobasico pohrusta zraven. — Drejče, pojdi sem!«

Deček priteče. »Ali bi pil?« ga vpraša gostilničarka. »Dajte vinčka,« se odzove malček. Ona mu natoči kozarec cvička, Drejče ga junaško nastavi ter pije in pije; pije s tem večjo korajžo, ker so zdaj vsi gostje obrnili svojo pozornost nanj. »Cel kozarec ga je ruknil,« ga glasno pohvali voznik; »tu imaš groš, Drejče, in k meni pojdi sest, skupaj bova pila.«

Gostilničarka pa je ponosna na pogumnega sinka, čigar mnoge zobe, čudno blesteče oči in »gosposko« blede barvo ter odrezne odgovore vsi občudujejo.

Rdečelični Mihec pa sedi in gleda in žejen je. »Mama, vode!«

Njegov oče pa medtem preudarja. Užaljen mu je očetovski ponos, da bi njegov Mihec ne bil tako korajžen kakor ta gostilničarjev paglavček.

»Tu, Mihec, pij!« in pomoli mu kozarec — cvička. Mihec pokusi. »Kislo je!« in takoj izbrozga pijačo s smešno razkremženim obrazom. Družba prasne v smeh. Oče, osramočen, ponudi sinku pijačo še enkrat, z izrazom, ki pravi: »Pij, če ne . . .!« In Mihec, ki je v resnici žejen, pije in pije. In ko vsled vina postane pozneje še bolj žejen, pije iznova in še isti dan sili za pijačo, ki se mu je najprej zdela neužitna.

Oče je zdaj ponosen, mati pa že računa, kdaj bo Mihec dobil toliko zob, kakor jih ima Drejče.

Ko se prihodnje nedeljo družba zopet snide, se Mihec že vnaprej veseli pijače; nič ga ni treba siliti, tudi se že čuti domačega in občuje brez bojazni s tujimi ljudmi.

Pogovor se suče seveda tudi o otrocih. Mihčeva mati toži, da deček ponoči

spi zelo nemirno, tako da krati njej i možu spanje.

»Tudi pri nas smo imeli tiste sitnosti,« pravi gostilničarka; »zdaj pa imamo ljubi mir. Da! Kadar Drejče ne more ali neče trdno spati, damo mu požirek žganja; potem spi kakor polh; tudi podnevi mu ga damo, kadar toži, da ga trebuh boli. — Poskusi to tudi z Mihcem!«

Mihec je hotel kar sam poskusiti; a ni šlo; skoraj bi se bil zadušil, ko je hotel žganje potegniti tako kakor vino. Drejče je sicer pokazal, kako se žganje lukne v odprti goltanec; a Mihcu le ni šlo od rok.

Šlo pa je čez nekaj tednov, mesecev . . .

Na ta in na podoben način se za vse čase pokvari in okuži na tisoč otrok nerazsodnih in brezvestnih staršev, ki iz neumnega ponosa, iz komodnosti, praznovernosti, največ z lastnim slabim zgledom peljejo cele generacije v telesno in moralno pogubo. —

Pokazali so mi slovensko planinsko vas, kjer se je žganjarilo pri vsaki hiši, od dojenčka do trilega starčka. Starček je mislil, da si z alkoholom nanovo zaneti ugašajočo življenjsko luč, dojenčku pa so dajali tiste pijače, ki je postala »domača« pijača, veselec se vrhutega, da so spoznali tako imenitno usipavalno sredstvo, ki olajšuje gojenje malega črvička in nadomešča sitno dojenje, saj je uspeh navidezno isti: otročiček zaspi, naj ga li nadojiš z mlekom do sata, ali pa mu vliješ v usta nekaj — žganja!

Gorje!

Videl sem tiste otroke, od staršev zastrupljene z žganjem. . . Zjokati se mora vsak človekoljub nad temi stvarcami: z mrzličavo svetlimi očmi, s šibkimi koščicami in medlo barvo. — A groza nas prime, če gledamo in poslušamo te otroke, kadar so napol dorasli! To ni mladina, to so zanikarni stari, sužnji svojih zgodnjih strasti! Blažene mladosti tako bitje ni uživalo nikdar in do mirne starosti ne bo dospelo nikdar, ako se ne reši pravočasno.

Tako se pogubljuje človeške dušice. Gorje je tem hujše, ker so te dušice bile nedolžne in rojene za zdravje in čednost, a so jih pahnil v pogubo tisti, ki naj bi bili njih vestni in ljubeči stražniki . . .

Preobrat na boljše se že pojavlja; pritja pa mora kmalu, takoj, sicer bo izguba prevelika. Mladina mora biti zdrava, če ne, bode bolna vsa poznejša leta. — Zunanji znak tega preobrata pa leži pri mladini v nauku, ki sem ga postavil na čelo tega spisa: Dajte otrokom mleka, ne alkohola!

Mleko bodi detetu edina hrana in mu ostani — poleg vode — edina pijača, dokler je v dobi rasti. Res zdrav in nepopačen otrok tudi nima nikake potrebe in želje po kaki drugi hrani, oziroma pijači. To dvojje zaužije že od po-

četka brez odpora, na vse drugo ga je treba šele privaditi; a privadi se kaj hitro, tudi na najhujše strupe.

Čisto puhel je izgovor staršev, ki ga tolikokrat slišimo, češ, »naš otrok ne mara in ne mara mleka; moramo mu dati kave« itd. Z vso odločnostjo se lahko reče: otrok, ki ne mara mleka, že ni več prirodno zdrav; okus mu je popačen, telo preveč razvneto in že navajeno dražila. Starši so ga od prirodne hrane in pijače odvadili morda ne hote in nevede, ponujajoč mu, morda celo za šalo in »poskus«, raznih ostrih pijač in jedil; zlasti je ta opasnost velika, ako otroka ne doji mati sama! V tem slučaju je mali želodček kaj pogosto pokvarjen in prične se zdravljenje z močnejšimi sredstvi, z zdravili, ki prvotno nežnost organov hitro ubijejo. Tak otrok prične odklanjati mleko, večinoma na veliko veselje rediteljev, ki se jim zdaj ni treba mučiti s sitno skrbjo za mleko (kako lahko se pokvari!); lažje je, otroku dajati navadna jedila! Zapeljivo je tudi to, da se taki otroci čisto prav hitro razvijajo, da so »močni«, podobnejši doraslim. A v tem tiči prevara. Prehiter razvoj je kvarljiv; mož je le zunanja, nedostaja pa telesu odpornosti in bolezen potlači take otroke s strahotno hitrostjo. — Treba jih je nazaj privaditi pristni mladinski hrani in pijači; skokoma to ne gre, a polagoma prav lahko.

Starši torej naj gledajo, da otroci ostanejo čimdalje pri mleku ter mlečni in podobni hrani. Potem bodo dobili otroci krepko, zdravo telo, ki bo še v mladeniških in poznejših letih prav tako samo od sebe odklanjalo užitek alkohola, kakor ga odklanja dojenček. Tak mladenič pa ima tudi že razum, da se torej morebitnih zapeljevanj k alkoholu lahko izogne, dočim je revček-dojenček izročen svojim rediteljem na milost in nemilost.

Mleko v mladosti je torej najbolje, najbolj zdravo in najuspešnejše sredstvo in branilo proti pogubnosti alkohola.

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje.)

»In takrat si me očarala, da sem ti moral zapisati svojo dušo!« jo je prekinil ves razsrjen France.

»Radko, ti dobro veš, da nisem čarovnica,« mu je odgovorila žena s pritajeno boleznim glasom. »Naš skupni Oče, ki biva nad zvezdami, je združil najini duši. Zapazila sem najprej jaz, pa si nisem upala povedati. Ti si pa svoje misli najprej povedal in me vprašal, če ti hočem dati svoje srce, svoje življenje. — Bala sem se, da utegnejo

iz najine zveze za te nastati razne neprilike, in zato sem te opozarjala na to, da nas cigane zaničuje in prezira ves svet, da nas povsod preganjajo in sovražijo — toda ti si vkljub temu hotel imeti cigansko princesinjo za ženo... Moj oče me ljubi kakor punčico svojega očesa in ker me tako zelo ljubi, zato me je izločil iz svojega rodu, da bi našla srečo pri tebi. Zapustila sem torej svojce in ti si me odpeljal v svojo kamenito kočjo.«

»Ah, to je bila zmeta, težka zmeta!« je zdihnil mož.

»Seveda — pri vas je vse zmeta, pri nas pa vse zločin, tako določujete vi tuji vedno.«

»Kaj meniš s tem, Nigana?«

»Saj sam predobro veš. Cigan je kakor kamen na cesti; kdor ga rabi, ga prezirljivo pobere, in ko ga ne rabi več, ga zopet vrže proč. — Ciganka je po-

France je stal kakor okamenel... prsi so se mu dvigale... ciganka pa se je zvijala kakor nora po tleh in si pulila lasé...

dobna divji roži sredi nepregledne pustinje; tujec jo utrga samo za zabavo. Ko pa izgubi svoj prvotni lesk, ko ovene, jo malomarno vrže v prah in po-tepta. — Ah, da, tako se godi ciganki: tujcu ni treba držati besede, ki ji jo je dal, — ni se mu treba brigati za prisego, — sploh nasproti njej ni treba zvestobe!«

»Nigana!« ji France presenečen seže v besedo, »hočeš li reči, da sem ti prelomil zvestobo — da nisem držal dane besede?«

»Da, da, in to ti zatrjujem pri Očetu in Sinu, — pri tistih imenih, pri katerih si mi ti dal svojo besedo in roko pred belim duhovnikom v Bjelini.«

»Nigana«, ji je začel zatrjevati vidno razburjen, »tujec — kristjan, ki veruje v Očeta in Sina in Svetega Duha, ne prelomi nikdar dane besede. — Tu-

di ti si mi prisegla pri istem troedinem Bogu, toda ti sploh ne veruješ v Očeta in Sina...«

»Nisem poznala Očeta in Sina in... Ti si me poučil in potem sem verovala — zaradi tebe, ker te ljubim. Tudi sem mnogo molila k Očetu in Sinu in k materi Mariji.«

»Ali se torej spominjaš, da si prisegla pri troedinem Bogu, da hočeš ostati pri meni, z menoj se veseliti, pa tudi z menoj vztrajati v trpljenju, dokler naju ne razdruži smrtni angel? — Komaj se je luna dvakrat pomladila, si me že zapustila in se začela potikati s svojim rodом po svetu, v enem letu so te mogle moje oči videti samo dvakrat. — Ljubil sem te, vse sem ti odpustil, kazal sem se ti ljubeznjivega in dobrega kakor oče, s povzdignjenima rokama sem te prosil, povrni se k meni; in zopet si mi prisegla. — En dan in eno noč si ostala — potem si pa zopet prelomila novo prisego in zavrgla mojo ljubezen in zvestobo; zopet si od-dirjala v divjo pustinjo kakor neukročena žival.«

»O, Radko! — to je napravila moja kri — to je v ciganski naravi! — Neprestano sem mislila nate in zopet bi bila prišla k tebi — toda ti si odšel, ti si me zapustil, pozabil!«

»Ne, nikakor te nisem pozabil. V svojo domovino sem odšel le zato, ker sem mislil, da si ti umrla... Tvoji rodni bratje so prisegli, da nisi več med živimi; tudi tisti beli duhovnik mi je rekel, da sem vsled tvoje smrti zopet prost. — Za vse to imam pismene dokaze, ki ti jih lahko pokažem.«

»Toda ti si me pozabil!« je kričala vedno strastneje ciganka, »ti si me pozabil in poročil drugo; sem jo že videla, tvojo belordečo punčaro z rumenimi lasmi. O, vse sem videla, kako si se ji dobrihal in objemal to čarovnico in poljubljal malega paglavca.«

»Nigana«, je ostro zapovedal France, »ne besede več! Tako ne pustim govoriti o svoji ženi in o svojem otroku!«

»Kaj? — Saj vendar ni tvoja žena! — Ti lažeš!«

»Vzel sem jo za ženo popolnoma prepričan, da sem prost. — Doma v omari imam ducat pismenih dokazov, da si ti umrla.«

»In vendar nisem še umrla. Radko, jaz živim, živim! — in ti si moj — pa naj bo tudi tisočkrat drugače zapisano. — Prisegel si mi pri Očetu in Sinu... Kristjan ne sme imeti dveh žen, pravi postava. Prvo pravico do tebe pa imam jaz.«

Bregar je zaječal kakor mogočen hrast, ki mu je sekira zadala smrtni udarec. — Nato se je vrgla ciganka k njegovim nogam, objela njegova kolena in jokaje tarnala:

»O, Radko, moj Radko! Koliko sem trpela! Pol leta sem tekala od kraja do kraja; noge so mi krvavele od neprestane hoje. — Ječala sem v ječi, zaradi tebe, a brez tebe. — Trpela sem glad in žejo. In ko sem te videla vsega srečnega pri tuji ženi, tedaj me je skoro ho-

tela zapustiti duša. — Potožila sem svojo srčno bol vetrovom, jokala in tarnala sem v družbi gorskih duhov, prisegla sem pri vseh svetlih zvezdah, da mi ni več živeti. — Dvakrat sem že stala tam-le gori na obronku navpične stene z namenom, strmoglaviti se nizdol, kajti spodaj bi našla pokoj, tam doli bi me objel zaželjeni mir. — Toda zadrževala me je tvoja podoba, tvoja duša. — Ne morem! — Ne morem. — Imeti te moram, Radko, tebe moram imeti! Pojdi z menoj! — Proč iz teh strašnih gorá, ki se mi zde kakor velika kamenita hiša, ki me hoče zadušiti in zdrobiti v prah! Proč iz tega groznega kraja, proč! Pojdi z menoj, Radko, tja doli v mojo prostrano in lepo domovino, kjer ti nobena gora ne zavira prostega pogleda, kjer je nebesni svod naslonjen na planjavo, kjer zvezde niso tako blede kakor tukaj, tja doli, kjer se solčna svetloba prelestno poigrava z vsakojakimi barvami in kjer šume široki veletoki in si napol glasno prepevajo skrivnostne pesmi. — O Radko, zvesta ti hočem biti kakor psiček, povsod te bom spremljala, kjerkoli boš hodil. Podnevi ti hočem služiti kakor klekla in ponoči hočem čuvati tvoje spanje kakor svoj najdražji zaklad. — Nikdar več te ne bom zapustila, tudi za trenotek ne! Zopet mi moraš darovati vso svojo dušo, Radko! Nigana je tvoja žena, samo Nigana!»

France je stal kakor okamenel, kolena so se mu tresla kakor vrbove vejice ob potoku, njegova usta so molčala. Prsi so se mu dvigale vsled grozne bolesti, vsi udje so mu drgetali kakor mrzlični. — Ciganka se je zvijala kakor nora po tleh in si pulila lase;

kmalu je zopet nadaljevala:

»Moj si, Radko, samo moj! — Bleda žena z rdečimi lici in rumenimi lasmi ni tvoja žena. — Od nje moraš proč! — Zapustiti jo moraš! — To je tvoja dolžnost, zakaj jaz imam tvojo prisego pri Očetu in Sinu. — Če tega ne storiš, imaš na vesti velik, črn greh — smrtni zločin in Oče te bo pahnil v ognjeni pekel.«

Bregar je sedel na kamen, si pokrnil obraz z rokama in stokal kakor v smrtni stiski:

»O moja ljuba, ljuba Zalka! Moj ubogi otrok!« Tedaj je ciganka skočila pokonci in strastno zakričala:

»Žena te je očarala. Radko; toda prisegam ti pri duhovih vseh svojih pradedov, pri svetlih zvezdah, pri vseh vetrovih, pri kašlju hudobnega duha, da bom prebodla srce tej ženi in tudi otroku s svojim ostro nabrušenim bodalcem! — Če danes bi bila to izvršila, da me nisi prehitel.«

»Ti si grozna, Nigana,« je rekel ves prestrašen France.

Pri tej besedi se je črna žena zopet zgrudila in rekla nekoliko mehkeje:

»Ne, Radko, ni se ti me treba bati. — Nikomur ne storim nič žalega — gotovo ne! — Vse to je le povzročila moja brezmejna ljubezen do tebe. — Toda, kaj ne, saj si moj?«

»Nigana, Nigana!« je kričal venomer zroč predse, »če bi me ne bila nikdar zapustila, bi ne bilo sedaj te grozne bede, tega strašnega zla. — O Bog! O Bog!«

Hotel je vstati, a noge ga niso držale pokonci; zopet se je moral spustiti na tla. Žena se je naslonila na njegovo ramo in bolestno ječala:

»Radko, saj me ne zapustiš? — Kaj ne, zopet me ljubiš? Pojdeš z menoj? — O seveda pojdeš!«

Medtem je divjal v Francetovi dušji grozen boj — boj med ljubeznijo in dolžnostjo; srce mu je močno bilo, vse telo se je treslo, usta so pa ječaje šepetala:

»O Zalka — Zalka! — o moj ljubljani Francek — moram!... Moram!... Ne smem drugače — za me je to strašna dolžnost, grozna usoda. — Obvarovati vaju moram sramote! — Nobene besede vama ne smem izgovoriti v slovo, ne smem vama podati roke, ne smem te poljubiti — ljubljeno dete — na nežno čelo; — ah, ne smem vaju več videti! — O Zalka — nič več videti — nič več!«

Zadnje besede je zakričal France kakor blazen v temno noč, nato se je krepi mož zgrudil na tla in se zvijal kakor otrok v groznih bolečinah. Ciganka je cvilila in javkala kakor neumna. Čez nekaj časa se je France zopet zavedel, vstal in vprašal precej mirno:

»In kam sedaj, Nigana?«

»Z menoj greš, Radko? — Je li resnica? ti si zopet moj?« se je razveselila ciganka.

»Dolžnost mi veleva,« je odgovoril mož kratko in mrzlo.

»Če me ne zapustiš, če me ne zapodiš od sebe, je vse poravnano, vse pozabljeno. Tam na drugi strani reke naju pričakuje v nekem votlem drevesu moja stara mati, ki bo skrbela zate kakor za lastnega sina. In sedaj, ko sem te zopet dobila, bomo šli skupno tja doli v prekrasno mojo domovino, kjer naju čaka toliko sreče in veselja.«

RAZGLLED PO DOMOVINI

»Slovenska Straža«. Velepomemben dan za vso Slovenijo je bil 11. t. m. Iz vseh slov. krajev so prihiteli somišljeniki S. L. S., med njimi 32 županov, da ustanove društvo za nar. obrambo, »Slovensko Stražo«. Ustanovni občni zbor je otvoril voditelj V. L. S. dr. Ivan Šusteršič. Za vzor dela v prid Slovencev ob mejah nam bodi delo škofa Slomška. Na podlagi načel, katere nas uči sveta vera, stopa na dan »Slovenska Straža«. Predsednikom skupščine je bil izvoljen voditelj koroških Slovencev, poslanec Grafenauer. Zastopniki S. L. S. iz Koroškega, Štajerskega, Goriškega in Trsta so slikali narodno nevarnost ob slovenskih mejah. Tujec Nemeč in Italijan in žalibog tudi večkrat z njimi združen slovenski liberallec je sovražnik slovenskega napredka. Ciril Metodova družba nam ne dá jamstva za rešitev naroda, njo vodi in prevladuje liberalni duh: liberallec pa

je za narodno delo le takrat, kadar mu to nese. Somišljeniki S. L. S. imajo dolžnost, da rešijo, kar se rešiti dá. Z veseljem pozdravljajo obmejni Slovenci ustanovitev »Slovenske Straže«. Namen društva je obramba slovenskega življa potom narodne izobrazbe in gnotne okrepitve ljudstva na katoliškem, narodnem in patrijotičnem temelju. Posamezni odseki bodo proučevali kulturne in gnotne potrebe Slovencev, ki bodo kazali Straži pot dela. Obmejnim Slovincem razpošilja slovenske knjige, molitvenike in časopise, da zaneti ljubezen do slovenskega jezika. Društvo ustanavlja ali podpira šole in šolska društva. Društvo bo podpiralo slovenske organizacije ob mejah, kupuje in prodaja zemljiška posestva Slovincem brez lastnega dobička. To sredstvo je velevažno. Župan Thaler iz Št. Ilja je na skupščini opisoval, koliko denarja je potrošila Süd-

marka za nakup zemlje le v Št. Ilju, da jo iztrga Slovincem in da priseljenim protestantovskim Nemcem. Dve nevarnosti obenem, ena veri naših obmejnih bratov, druga slovenskemu jeziku! Da bo Straža mogla izvesti svoj program, si pridobiva denarnih sredstev iz prispevkov društvenikov, volil in daril, z vesellicami in z razpečavanjem raznega blaga. Društvo je stopilo že v dogovor z raznimi trgovci in obrtniki, ki bodo založili razno blago (sveče, kava, čaj, drože, ustna voda, gramofoni, platno itd.) društvu v korist. Slovence, ki se zaveda svoje narodnosti, dolžnost je, da kupuje le blago, ki se prodaja v korist obmejnim Slovincem. Tudi zavarovanje za življenje bode sprejela »Slovenska Straža«. V okrepitev centralnega društva se bodo ustanovile društvene podružnice in to bodi prva dolžnost naših organizacij, da gredo takoi na delo. Vse ljudstvo n naj

sodeluje pri tem važnem delu. V nedeljo dne 10. julija pa naj se vzdigne vse slovensko ljudstvo in naj pokliče v življenje prav povsod na Slovenskem podružnice »Slovenske Straže«. Pri vseh prilikah in slovesnostih pobirajte za »Slovensko Stražo! V odbor »Slovenske Straže« so izvoljeni za predsednika profesor Evgen Jarc, za podpredsednika dr. L. Ehrlich v Celovcu, za tajnika Ivan Štefe, za blagajnika Anton Volta; odborniki: dr. Ivan Svetina, dr. Vl. Pegan, Alojzij Čatar, Luka Smolnikar, Franc Terseglav. Poleg teh so v odboru zastopniki iz Koroške, Štajerske, Goriške in Trsta. Odbor se je lotil težavnega dela, a v upanju, da sodeluje z njim vse slovensko ljudstvo, gleda zaupno v bodočnost.

Liberalci — narodnjaki. Zastopniki S. L. S. so sklenili, da se ustanovi s prihodnjim šolskim letom v Gorici slovenska nižja gimnazija. Kdo ne bi z veseljem pozdravil tega sklepa in poštvovalnosti mož, ki prevzamejo odgovornost za tako veliko narodno delo. Italijani delajo z vso silo, da bi zatrli slovenski živelj v Gorici. Kje bolj kot v šolskem vprašanju je potrebna sloga vseh zavednih Slovencev. Gimnazija ne bo za sinove le ene stranke, ampak last vseh Slovencev. Pač poznajo tudi Goričani liberalce, a pri tem velenarodnem delu niso mogli misliti na ločitev. Kuratorij za ustanovitev slovenske gimnazije je poslal oklic za nabiranje doneskov tudi »Soči«, ki pa oklica — ni sprejela. Ne samo to! »Soča« je na sklep zastopnikov S. L. S., ustanoviti slov. gimnazijo, v svojem uvodnem članku dne 7. t. m. naravnost pisala: Niti vinarja za slovensko gimnazijo! To je pač vrhunec liberalnih lumparij. Kaj hočemo še več dokazov, kaj pomeni liberalna fraza o narodnosti. Narodnost jim je liberalizem. Pogledjmo kranjske, štajerske ali goriške liberalce, povsod se pokaže, da je liberaler naroden le tam in toliko časa. Školar ima od narodnosti dobiček njegov zap in pa njegov liberalizem.

Liberalci po Slomšku. O Antonu Martinu Slomšku, katerega so liberalci radi njegove narodnosti kovali v zvezde, to se je šlo, da dobe zaupanje ljudstva, piše »Slovenski Narod« tako nizkotno, kakor se ne piše niti o cestnem pometaču. Ravno dr. Tavčar je slavil Slomška, in danes napada isti »Narod«, ki je v največji zlahti s Tavčarjem, tega za Slovenstvo velezaslužnega moža. Zakaj? Zato, ker Slomšek ni liberalec, ampak vzor pravega katoliškega narodnjaka in ker s hinavščino ne pridejo liberalci več naprej. Iz nizkotnega pisarenja je razvidno le dvoje, ali so liberalci, ko so častili Slomška, bili tako neumni, da so častili onega, katerega niso poznali, ali pa so uganjali le nizko hinavstvo.

Umrli je dne 14. t. m. č. g. Anton Antončič, župnik v Ihanu. Pokojnik je 61

bil rojen v Starem Trgu pri Ložu leta 1866. ter je bil v mašnika posvečen leta 1890. Služboval je kot kapelan v Gorjah, na Dovjem, v Tržiču; bil je dalje časa ekspozit na Razdrtem, župnik na Planini pri Vipavi, od leta 1903. pa je bil župnik v Ihanu. Pogreb je bil v ponedeljek popoldne. Naj v miru počiva!

Nevarno sta obolela vpokojeni g. župnik Boncelj v Železnikih in č. g. Debelak, župnik v Št. Juriju pri Šmarji. **Župnija št. Vid pri Vipavi** je podeljena č. g. Ivanu Globelniku, župniku v Polšniku.

Odlikovana ognjegasca. Kranjski deželni predsednik baron Božidar Schwarz je podelil častni svetinji za 25-letno zaslužno delovanje članoma šmarijske prostovoljne požarne brambre Frančišku Košaku in Frančišku Hribarju.

Posvečenje zvonov. Preteklo soboto je mil. g. generalni vikar J. Flis v Samasovi tovarni posvetil 15 zvonov, in sicer za Bosno 5, Hercegovino 4, Hrvaško 1, Istro 2, Kranjsko 2 in Primorsko 1. Najtežji, ki tehta 1249 kg, je bil namenjen za župno cerkev v Zenici v Bosni.

Zveza slovenskih Orlov ima letos najpomembnejši dan 5. junija v Zgornjem Logatcu, koder se bodo ta dan sešli k posvetu vsi predsedniki, načelniki in ostali odborniki vseh dosedaj obstoječih Orlovih okrožij, od ostalih odsekov, ki pa še nimajo lastnih okrožij, pa odsekov predsedniki in načelniki.

Glasbeno društvo »Ljubljana« v Ljubljani je priredilo dne 11. majnika t. l. svoj prvi večji koncert v veliki dvorani »Uniona«. Društvo je s svojim prvim nastopom pokazalo, da res napreduje. Tako velikega napredka v mladem društvu nismo pričakovali. Društvo je pokazalo, da gre na poti za pravo umetnost in vsi napadi liberalnih listov mu ne bodo mogli škodovati.

Jubilejske znamke bo izdala poštarna uprava ob priliki cesarjevega 80-letnega godovanja. **Znižana vožnja k mednarodni lovski razstavi na Dunaju.** Skupna konferenca železniških ravnateljev je sklenila, da se bodo na važnejših, več kot 50 kilometrov od Dunaja oddaljenih postajah posebni za 20 odstotkov znižani vožni listki za obratne vožnje izdajali. Na južnem kolodvoru v Ljubljani že oddajajo take znižane vožne listke, in sicer stane vožnja po južni železnici iz Ljubljane na Dunaj in nazaj za III. razred 28 K 20 vin.; za II. razred 43 K; za I. razred 57 K 10 vin. Za cene na državni železnici se poizve na državnem kolodvoru. Listek ima veljavo 14 dni.

Poštna imenovanja. Poštni adjunkt Emil Vondrak je imenovan za asistenta v Ljubljani. Poštna ekspedientinja Marijana Jerše je prišla v Hudojužino, poštna aspirantinja Alojzija Zeme pa je postala oficijantinja v Radovljici.

Slovenski zdravniki prirede dne 26. in 27. t. m. izlet v Zagreb, ki ima na-

men, da se še tesneje združijo s hrvaškimi tovariši.

Vstoličenje škofa dr. Krapca v Dja-kovu se vrši na praznik sv. Petra in Pavla.

Janez Frakelj, rojen leta 1875. bli-zu Radovljice, hodi kot duhoven preoblečen okrog in slepari pod pretvezo, da nabira milodare za zidavo neke cerkve.

Skrivnostni logaški poizkušeni umor. Sodnija pridno zasleduje storilca. Dolgo časa ni imela pravega sledu. Zadnji čas pa je padel sum vsled izjave njegovega pomočnika na Franceta Hladnika, sina gospe Hamerlic. Hladnika so zaprli.

Tečaj za pridelovanje krme priredi kmetijska šola na Grmu dne 30. in 31. maja t. l.

Knjigarna »Ilirija« v Kranju ima posebno za okolico velik pomen in opozarjamo vnovič, da se dobe vse knjige, ki jih naznana »Katoliška Bukvarna«, tudi v knjigarni »Ilirija«, prej Karol Florian v Kranju. Pa ne samo vse knjige, na razpolago so tukaj tudi vse pisarniške potrebščine, dalje podobice in velike podobe za okvir, potem rožni venci, škapulirji itd., posebno pa velika izbira prav fino izdelanih kipov. — Povdarjamo, da se dobe v knjigarni »Ilirija« samo fineje izdelane podobe, kipi itd. Slabo, površno, za svoj nameraravnost nevedno izdelani kipi iz porcelana ali navadnega gipsa se tu ne dobijo. Taki kipi in podobno izdelane podobe kvarijo samo okus našeniz ljudstvu. Knjigarna »Ilirija« ima nalogo, da širi med ljudstvom knjige in dobre predmete, ki blažijo in vzgajajo pravi umetniški čut in je tudi cerkvena in pravna zahteva, da so predmeti, ki predstavljajo nekaj, kar je katoličanom svetega, tudi spodobno in okusno izdelani. Mučno je gledati po nekaterih hišah na deželi svete podobe in kipe, ki po svoji izvršitvi naravnost nasprotujejo svetemu in cerkvenemu smislu in so po svoji vnanjosti cele spake. Tujec, ki bi videl to ropotijo, bi rekel, da je naše ljudstvo na nizki stopinji omike. Bolje je kupovati manj podob in kipov, a ti naj bodo izdelani v pravem cerkvenem smislu. Čas je torej, da neha naše ljudstvo kupovati pri navadnih spekulantih, ki jim je samo za dobiček in ki prodajajo za razmeroma drag denar slabo blago. Vsakdo bo potem hitro spoznal razloček med pravo umetnostjo in navadno pacarijo in bo odstranil iz svoje hiše to, kar po svoji izvršitvi ne odgovarja vzvišenemu namenu.

KNEZOŠKOPIJSKI ZAVOD SV. STANISLAVA.

Naznanilo o sprejemu v kn.-šk. zavod sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano za šolsko leto 1910/1911.

V kn. šk. zavod sv. Stanislava se sprejemajo telesno zdravi in pravno nepokvarjeni mladeniči, zlasti taki, o katerih je upati, da se bodo po dovršenih gimnazijskih študijah posvetili duhovskemu poklicu.

V šolskem letu 1910/1911 bo v zavodu šest gimnazijskih razredov. Gojenci dobivajo v zavodu vso oskrbo, namenu primerno vzgojo in pouk v obsegu in po načrtu, kakor to velevajo avstrijski šolski zakoni.

Za mladeniče iz ljubljanske škofije je cela plača 400 K na leto, za mladeniče iz drugih škofij pa 500 K. Plačuje se v mesečnih obrokih naprej, najprimernejše po poštnih čekih, ki jih daje zavod na razpolago. Nekoliko gojencev se sprejme tudi brezplačno ali po znižani ceni, kolikor to dopuščajo sredstva zavoda. Vendar morejo dotični gojenci to dobroto le tako dolgo uživati, dokler se je po svoji pridnosti in po svojem lepem vedenju kažejo vredne. — Šolnina se ne plačuje; le za sprejem v I. gimnazijski razred se plača pristojbina 10 K, pri vpisovanju v druge gimnazijske razrede pa 4 K za učila; vrhutega plača vsak gojenec 1 K za knjižnico.

Prošnjo za sprejem, naslovljeno na kn.-šk. ordinarijat v Ljubljani, morajo vsi učenci osebno v spremstvu svojih starišev, oziroma njih namestnikov izročiti vodstvu zavoda. Ne prošnje, ki bi jih učenci poslali po pošti ali po kaki drugi poti, pa sami ne bi prišli za časa k hišnemu vodstvu, bi se moglo le v izrednih slučajih ozirati.

Posebe je pomniti:

1. Učenci, ki hočejo vstopiti v prvi gimnazijski razred, morajo oddati svojo prošnjo od 5. do 15. junija. — V četrtek, 9. junija, bo vodstvo zavoda sprejemalo prošnje v Ljubljani v kn.-šk. palači, v pritličju na desno, od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne; druge dni pa se sprejemajo prošnje v zavodu v Št. Vidu. Prošnji je priložiti: a) krstni list; b) izpričevalo o stavljenih kozah; c) izpričevalo o dovršeni ljudski šoli s pripomnjo, da se je ždalo, ker hoče učenec vstopiti v gimnazijo; d) izkaz o imetju, če prosi, da bi bil sprejet brezplačno ali po znižani ceni.

2. Učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili prvi ali drugi gimnazijski razred na kaki drugi gimnaziji, pa bi želeli v drugi, oziroma tretji gimnazijski razred priti v zavod, naj oddajo svojo prošnjo, vsa gimnazijska izpričevala in druge zgoraj naštetih listine do petega julija.

3. Kar zadeva starost prosivcev, se ne morejo sprejeti oni, ki bi morali iti na vojaški nabor pred osmim gimnazijskim razredom.

Kdor bi želel bolj natančnih pojasnil, naj se obrne do podpisanega vodstva.

V Št. Vidu nad Ljubljano, dne 10. maja 1910.

Vodstvo kn.-šk. zavoda sv. Stanislava.

JERUZALEMSKO ROMANJE.

Romarji se že oglašajo pridno.

Vsak, kdor se oglasi, dobi po pošti program ali načrt celega romanja, dalje »priglasnico«, katero izpolnjeno nazaj pošlje. Denar se pošilja

po poštnih položnicah, ki se tudi vsem priglašencem določijo.

Pozneje bo vsak dobil še natančnejše popisane določbe o celem potovanju in posebno knjižico »Jeruzalemski romar« s popisom vseh svetih krajev.

Za sedaj bodi tukaj povedano samo to: Vožnja po morju bo trajala tje pet dni, nazaj ravno toliko. V sveti deželi bomo devet dni.

Na ladji bodo oltarji in vsi mašniki bodo lahko maševali vsak dan. Do sedaj je priglašeni že blizu 40 duhovnikov. Vrhutega bo vsak dan na ladji pridiga dop. in popoldne. Da bo tudi za petje poskrbljeno, in da bomo na ladji pridno prepevali, tega ni treba šele posebe zatrjevati.

Imeli bomo s seboj velik kip Matere božje in svojo zastavo. Če Bog dá srečo, bo to zelo lepo življenje.

Končno povabimo na to potovanje še prav posebno **moške**. Kakor znano, so že enkrat nameravali romanje napraviti s samimi moškimi, pa se ni hotelo posrečiti. Zdaj so pripuščene tudi ženske, a število moških mora biti najmanj vsaj toliko kakor žensk. Doslej je število obojih še enako in vsaj tako bodi tudi poslej! Torej, možje in mladeniči, na noge!

Romanja naj bi se sploh udeležili zlasti tisti, ki lahko utrpijo in zmorejo ter ne občutijo pretežko, če odrinejo tistih par sto kronic. Takim prigovarjajte! — Kdor pa misli, naj se oglasi k malu!

Gorenjske novice

g Iz selške doline. Velikansko razburjenje je napravil dopis v »Domoljubu« z dne 5. maja iz Železnikov. In vendar smo samo citirali »Gorenjca« in samo namignili, kdo bi mogel ta »Gorenjčev« dopis skovati, gotove osebe nismo nobene imenovali. In sedaj kriče namišljeni prizadeti krogi, kot bi jih žive pekel na ražnju in jim rezal jermena s hrbta, češ, to je krivica podtikati komu ta dopis v »Gorenjcu«. Aha! Torej vendar priznate, da ni bilo lepo in pošteno, kar je bilo pisano v »Gorenjcu«, kajti lepe in poštene stvari se človeku ni treba sramovati. In sedaj naj mi poravnamo krivice, ki jih nikomur storili nismo! Ze več kot eno leto piha strupeni »Gorenjec« kot razjarjeni gad, nešteto golid gnojnice je že prevrnil na glave naših poštenih mož, ki nimajo nobene krivde kot samo to, da nočejo trobiti v prismojeni liberalni rog, nešteto laži in obrekovanj in krivic je že zagrešil nasproti naši stranki, pa nobene popravil... In sedaj smo mi vzeli v roke samo drobno palčico in malo krcnili po predrznih prstih, sedaj pa tulijo o »krivici« in se delajo nedolžne kakor najbolj bela jagnjeta: »Jaz nisem, jaz nisem, jaz tudi nisem!« Se-

veda je oni dopis kar iz »lufta« padel v »Gorenjca«, kaj ne? — Kar piše »Gorenjec«, za to je odgovorna cela vaša stranka in vse, kar piše »Gorenjec«, to vi vsi odobravate, ker ste na te umazane cunje naročeni, jih plačujete in berete in jim — verjamete. Nikar se torej ne delajte nedolžnih. Če imate pa tako mehko kožico, da niti drobne palčke ne prenesete in se derete, kot bi vas žive drl na meh, pa dajte mir vsi skupaj in imeli ga boste, nikar vedno ne spičite, kajti vedite, da mi nikakor nismo tako pohlevne ovčke, da bi se dali od vas samo zato, ker ste bogati in imenitni (s tem nam čisto nič ne imponirate), kar meni tebi nič striči in si pustili rezati jermena s hrbta. Ne boš Jaka. Ne poznate nas še. — Liberalna doslednost. »Domoljub« laže, »Gorenjec« in »Narod« pišeta resnico. Tako se čuje dan na dan. Kaj pa piše »Narod«? Kaj pridiguje »Gorenjec«, ta čisti liberalni evangelij? Spoved — to ni nič, izmislili so jo — farji. In naši liberalci hodijo k spovedi, saj z listki so se izkazali. — Sv. maša — to sama ceremonija brez vrednosti... In naši liberalci hodijo k sv. maši, če ni drugače celo ob delavnikih. Sv. Rešnje Telo — to je samo oblat... In naši liberalci hodijo prav pobožno za procesijo celo ostentativno, da bi jih ja vsi videli in če gre duhovnik zvečer previdet bolnika, razsvetle okna. — Cerkvem pokop — gola ceremonija... In naši liberalci hočejo za pogrebom celo po več duhovnikov, eden jim ne zadostuje. Božja pota — sam humbug, škoda za denar! In naši liberalci gredo celo na božjo pot... In vendar »Gorenjec« ne laže, »Narod« govori čisto resnico! Zakaj se pa potem ne ravnate po tem svojem čistem »evangeliju«? Zakaj mečete pesek v oči pobožnemu in vernemu ljudstvu? Čemu uganjate hinavščino, ki je tako grda in tako odvratna, da ji ni para na svetu? Če pa vi vse to delate iz prepričanja in ne verjamete »Gorenjcu« in »Narodu«, potem ste pa »klerikalci« najhujše vrste in potem ne laže »Domoljub«, ki vse to brani, ki vse to podpira, kar podirata »Gorenjec« in »Narod«, ampak lažeta »Gorenjec« in »Narod«. In te laži vi kupujete in prodajate in žlempate to kalno gnojnico, kot bi bila najčistejša studenčnica! O liberalci, v kako krute klešče ste zašli! Zares, pomilovanja ste vredni in mi vas pomilujemo prav iz dna svojega sicer »klerikalnega«, toda — prostega srca.

g Iz Tržiča. Slabo gre mokračem tržiškim. Reveži nimajo ničesar pisati v umazano cunjko, ki sliši na ime »Naprej«. Sedaj pogrevajo zopet staro stvar: Papova. Mi ne zagovarjamo Papova. Kar je vredno obsodbe, odločno obsojamo. Opozoriti se pa vendar drzemo razne Stenovce, ki mažejo »Naprej«, naj pometajo najprej pred mokračkim pragom, kjer so visoki kupi smetij. Samo v letu 1909 so socialni demokratje v 66 slučajih poneverili 136.871 K ter 60 vinarjev, recí stošestintrideset tisoč kron. Razni listi so pri-

nesli imena teh sleparjev in poneverjene vsote. Koliko je pa drugih goljufij, ki niti znane niso javnosti, ker jih so drugi lepo med seboj pokrijejo. O tem naj pišeta »Rdeči Prapor« in »Naprej«. Gradiva je torej na cente.

g Od Sv. Ane pod Ljubelom se nam piše: Minoli teden je bila pri g. županu volitev v krajni šolski svet. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. župnik Potokar iz Tržiča, za podpredsednika g. župan Ankele, za odbornika posestnik in cerkveni ključar Jakob Peruš in posestnik Jožef Janc. — Naša šola dobi lepo šolsko zastavo, ki se bo prvokrat rabila pri procesiji sv. Rešnjega Telesa.

g Boh. Srednja vas. 3. maja je predaval v dvorani vlč. kanonik Sušnik o zvezdoznanstvu in posebej še o Halleyjevem kometu. Dvorana je bila napolnena polna in poslušavci so z veliko pozornostjo sledili velezanimivemu predavanju. G. kanoniku najlepša hvala! Upamo, da nas še kdaj razveseli s podobnim predavanjem. — Na sv. Florijana dan je bil v Srednji vasi običajni semenj, ki se je izvršil popolnoma mirno in v redu. Glavna slovesnost pa je bila ta dan pri podružnici sv. Marjete v Jereki. G. kanonik Sušnik je blagoslovil dva prenovljena stranska altara. K slovesnosti so došle tudi procesije, ker je bil ravno križevi teden: iz Srednje vasi, s Koprivnika in Bistrice. Veličasten je bil prizor, ko so se vse tri procesije sešle skupaj pri cerkvi in so druga za drugo opravile svojo pobožnost. Ljudstva je bilo vse polno, seveda jih je moralo še za eno cerkev ostati zunaj. Slovesnost je poveličevalo lepo petje cerkvenega zbora iz Srednje vasi. Prenovljena altarja sta pravi kraslični cerkvi. Delo pa je izvršil g. konservator in kipar Vurnik iz Radovljice in sicer tako mojstrsko, da so altarji popolnoma ohranili svoj prvotni slog in starinski značaj, dasiravno so na videz kakor novi. Isti mojster je pred par leti prenovil tudi veliki altar v tej cerkvi, ki je bogato pozlačeno delo iz leta 1683. — 8. maja so predstavljala dekleta Marijine družbe v proslavo majnikove Kraljice igro »Lurska pastarica«. Igra je silno lepa, a tudi zelo težka. Vkljub temu je v vsakem oziru prav dobro uspela. Ne bomo hvalili posameznih igralk, samo toliko omenjamo, da so tudi otroci, ki so šele prvič nastopili, nekateri celo v daljših ulogah, zelo pogumno in gladko rešili svoje vloge. Igra se je ponavljala na hinkoštno nedeljo. Vkljub neugodnemu vremenu je bila dvorana dobro obiskana. Čudno pa je, da je najmanj zanimanja za naše društvene prireditve tam, kjer bi ga moralo biti največ, namreč pri možeh! Kaj je temu vzrok? Na tem mestu se zahvaljuje izobraževalno društvo »Savica« kar najlepše županstvu in občinskemu odboru v Srednji vasi, ker je sklenilo v svoji seji, da prepusti dvorano v občinskem domu društvu v brezplačno porabo. Občinski odbor je s tem pokazal, da razume in uvažuje

pomen izobraževalnega dela med našim ljudstvom in ga s tem svojim sklepom gotovo zelo podpira, zakaj društvo brez pripravnih prostorov nikakor ne more uspevati in delovati. — V torek dne 10. maja jutraj je padlo kake štiri prste snega, ki je pa kmalu izginil. Sedaj dežuje in se je ozračje precej ohladilo. Sadno drevje se je ravno jelo razcvitati in bo velika škoda, ako ne jenja deževati. — Vojaški nabor se je v naši občini dobro obnesel. Potrdili so 18 fantov, med njimi tudi dva Orla. Najbolj se postavi posestnik Šest, p. d. Jurček, izpod Studora, ki so mu letos potrdili že petega sina k vojakom.

g Iz Motnika. Birma. Če tudi je naša župnija v dekaniji, oziroma v škofiji, bolj ločena od sveta, ležeča na kranjsko - štajerski meji, smo vendar pokazali ob sprejemu presvetlega gosp. knezoškofa dne 8. t. m. popoldne svojo udanost, spoštovanje in ljubezen do svojega višjega nadpastirja kolikor mogoče na najlepši način. Sprejema se je udeležila cela župnija, visokega gosta je pozdravil v imenu občinskega zastopa gospod župan, požarna bramba s svojim načelnikom, gospod učitelj s šolsko mladino itd. Zvečer so razsvetlili tržani svoje hiše, požarna bramba je nastopila z lampijončki pred župniščem, kjer je domači cerkveni pevski zbor s prijaznim sodelovanjem sopranistinje gospice Šuštarjeve in drugih pevskih moči pod spretnim vodstvom vrlega g. Šuštarja, posestnika iz Okroga, zapel tri primerne pesmi. Vsa čast in hvala torej g. županu, načelniku požarne brambe, pevcem, vrlim tržanom za razsvetlavo, dekletom za vence in mladeničem, ki so skrbeli za streljanje, najprisrčnejša zahvala pa presvetlemu gospodu knezoškofu za ves trud ob sveti birmi. Vseh birmancev je bilo 87. — Že dolgo časa se nam obeta »lukamatija« (železnica); Bog daj, da bi kmalu žvižgal čez Kozjak proti Kamniku.

g Iz Kranjske gore. Naš liberalni župan dr. Tičar je v »Domoljubu« št. 19 nekaj popravljal. Bomo pa njegov popravek malo osvetlili. On trdi, da je občinski odbor sklenil, da se tožba vložiti. Čudno je, da večji del občinskih odbornikov o tem sklepu do zadnjega ni nič vedel; šele ko je bila pravda popolnoma zgubljena in je bilo treba plačati velike stroške 1300 kron in so to županu očitali, je iskal stare zapisnike in našel ta sklep. Iz tega se vidi, da je bil ta sklep storjen v nepremišljeni naglici in je tudi nepravilen. Župan ni nič razjasnil, v čegavem imenu bo tožil, kdo bo tožbo zastopal, kdo bo pravdo plačal. Tista pot, za katero je začel tožbo, nima za občino kranjskogorsko prav nobene vrednosti, le par posestnikov v Srednjem vrhu jo rabi. Čemu je potem tožil v imenu cele občine? In ko je bila pravda enkrat zgubljena, zopet ni vprašal odbora, ali naj še dalje toži, ampak je na svojo pest pravdo nadaljeval, dokler ni bila končno zgubljena in so stroški tako silno narasli. Kdo bo

tedaj izgubljeno pravdo plačal? Župan jo je plačal kar iz premoženja podobčine Gozd; a tudi to je nepravilno, ker zastopniki podobčine mu tega niso dovolili in se lahko po pravici ustavijo. Če jo bo pa plačal iz občinskih dohodkov, bo moral doklado zvišati za celih 18 odstotkov. Res je tedaj, da se je modri župan dr. Tičar lahkomišelnost spustil v pravdo, za katero mora občina plačati 1300 kron. Župan trdi, da niso občinske naklade vedno višje, ampak da so se znižale za 5%. Pod prejšnjim županom Lavtižarjem so v šestih letih doklade znašale od 25 do 33 odstotkov, samo enkrat, ko so bili izredno veliki stroški za popravo šole, je bilo menda 42 odstotkov naklade. Pomisliti pa je treba, da ima občina zdaj od lova 1200 kron več kot prej, ne 1100 kron, kakor trdi župan, ker dobiva za kranjskogorski lov 1100 kron in za trentarski lov 100 kron več, torej 1200 kron, to je 17 odstotkov na davke. Ako bi se gospodarilo tako kot pod prejšnjim županom, bi moralo biti zdaj doklade samo 18 odstotkov, ne pa 35 odstotkov. Res je tedaj, da je zdaj pod liberalnim županom dr. Tičarjem rednih stroškov 1200 kron več kot prej, in da so torej doklade razmerno za 17 odstotkov višje, kakor bi morale biti. Dr. Tičar zmiraj bolj kaže s svojim delovanjem, da je skrit, a tem bolj nevaren liberallec, ker pod gladko zunanostjo skriva svoje namene. On hoče občino Kranjsko goro popolnoma v svojo oblast dobiti in vtihotapiti v nji gnjili liberalizem, ki je še vsako občino, vsako deželo nesrečno storil, kjer se je vgnjezdil. Letos je že začel pripravljati in agitirati za to, da bi liberalci naskočili posojilnico v Kranjski gori in da bi na občnem zboru odbor dobili v svoje roke. Diši mu gotovo lepi rezervni zaklad 24.000 kron, katerega ima posojilnica, da bi potem s njim tako delal, kakor z občinskimi dohodki. A ni šlo in ne bo šlo, bomo že skrbeli za to. Zato odločen boj zoper liberalca dr. Tičarja. Večji del občin v deželi se je že otreslo liberalnega gospodarstva, le poštena kranjskogorska občina je tako nesrečna, da ji liberallec gospodari. Zato morajo vsi krščanski možje delati na to, da nam liberallec več županil ne bo.

g S Trate v Poljanski dolini. Imenik za občinske volitve na Trati je razporejen. Če bo kaj boja, smo pripravljani prav dobro. — Marmornati kamnolom na Hotavljah, je kupila neka tržaška družba, katera namerava marmor izvažati v veliki množini. — Domača družba za sleditev premoga je delo opustila. — Tik cerkve na Trati petrolej izvira mnogokrat v veliki množini, toda podjetnika ni, da bi vrelec odprl. — Stranske oltarje v Leskovicah prenavlja domači podobar Josip Šubič v Gorenji vasi, isti podobar izdeluje tudi dva nova oltarja za Reteče pri Škofji Loki. — Nekaj liberalnih gostilničarjev dolguje postavno predpisane zneske občini Trata, od plesov brez licence. Ti gostilničarji so v liberalni zaslepljeno-

sti »silno kunštni«, a gostilničarskih zakonov pa ne razumejo. Kdaj se bo županstvo in c. kr. žandarmerija vzdramila in nadzorovala izvrševanje gostilničarskih zakonov?

g Gorje. Pogreb ranjce Marije Poklukar je bil kljub neugodnemu vremenu nad vse lep. Udeležilo se ga je veliko število ljudstva, požarna bramba je nastopila z godbo, na grobu pa so pevci zapeli »Človek, glej življenje svoje...«. Vse je dejalo, da takega pogreba v Gorjah še ni bilo. N. v. m. p. — V nedeljo, dne 8. maja se je ustanovila za Gorje podružnica »Jugoslovanske Strokovne Zveze«. K ustanovitvi je prihitel iz Ljubljane prijatelj delavskega ljudstva, deželni poslanec dr. Zajec. Z Jesenic je prišla na ustanovni shod deputacija delavskega ljudstva; tudi železničarji so bili zastopani. Gospod poslanec je obljubil, da bo kmalu zopet prišel v Gorje. V Gorjah se dela dan.

g Kranjska gora. — Veselica izobrazovalnega društva se ne vrši 22. t. m. kot je bilo zadnjič pomotoma poročano, ampak drugo nedeljo, 29. t. m. — Le tako naprej! Ponoči med soboto in nedeljo so neznan zlikovci vrgli naznanilno desko izobrazovalnega društva raz zida v blato. Nimamo nič zoper to.

g Koroška Bela. Okrog sto posestnikov se je zbralo dne 8. t. m. v prostorih stare šole, da se pogovore z deželnim poslancem, gospodom župnikom Pibrom o izboljšanju planin in pašnikov. Gospod Piber je navzočim s prav jasnimi besedami razložil pomen novih agrarnih postav, ki so se sklenile pri zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega. Pojasnil jim je tudi, kje je vzrok, da so se nasprotniki tako ustavljali tem postavam, namreč v tem, ker niso prijatelji kmeta ampak njegovi sovražniki. Izpodbil je tudi vse pomisleke, katere so imeli posamezni glede izboljšanja planin. Vsi navzoči so gospoda poslanca prav pozorno poslušali in na obrazu se jim je bralo, kako zadovoljni so s tako važnim podukom. Vsi mu ostanemo hvaležni in samo to si želimo, da bi gospod poslanec prišel še večkrat malo pogledat med nas. Bog živi našega poslanca gospoda Pibra!

g Selca. Katoliško slovensko izobrazovalno društvo priredi v nedeljo, dne 22. t. m. igro »Sveta Elizabeta«. Vabimo!

g Podbrezje. Za naš »Društveni dom« so darovali še sledeči gospodje: Albert Pravst, župni upravitelj, 20 K; Janez Teran, župnik v p., 10 K; neimenuvani dobrotniki 20 K. Bog plačaj vsem in daj še mnogo naslednikov!

g Z Dobrave pri Kropi 24. aprila. Imeli smo drugo predavanje v društvu. To pot je govoril tudi gospod živinozdravnik iz Radovljice. S svojim skrbno sestavljenim govorom o prešičoreji je poslušalce kar privezal. Govoril je o nakupovanju, boleznih, krmljenju, pomivanju korita s kropom po vsakem krmljenju, konačno priporočal cepljenje proti rdečici. Poslušalci so govorniku za njegove nauke zelo hvaležni

ter mu izrekli zahvalo po načelniku društva. Mnogobrojen obisk društvenih predavanj kaže, da gremo naprej, da ljudstvo ne mara more liberalnega jerobstva.

g Koprivnik v Bohinju. Blagoslov nove zastave. V nedeljo, 22. t. m. se bo blagoslovila popoldne ob 3. uri nova zastava, ki je skupna lastnina obeh Marijinih družb in izobrazovalnega društva. Zato povabimo vse sosednje družbe in društva bohinjskega, blejskega in jeseniškega kota, da se udeleže z zastavami lepe slovesnosti in obenem obiščejo župnijo prvega našega pesnika Vodnika. Če se udeleže, prosimo obvestila do 20. maja, da se vse potrebno ukrene. — Ustanovil se je 23. aprila oddelek izobrazovalnega društva. Dosedaj se jih je že precej oglašilo v društvo. — Od novega leta se je izposodilo že 450 knjig, kar je veliko za našo malo župnijo. — V prejšnji enih številk »Domoljuba« smo poročali o nesreči pri Kobili na Koprivniku. Pri tem pa smo zapisali besede: »Gospod živinozdravnik pa je rekel, da ga roka boli.« Zvedeli smo, da so se te besede popolnoma drugače in napačno tolmačile in umevale, kakor bi gospod živinozdravnik Stegu ne hotel priti, zato moramo reči, da dela vsakdo vestnemu in za blagor kmeta vnetemu gospodu živinozdravniku v Radovljici veliko krivdo, kdor jih razlaga drugače, kakor je bila resnica, t. j. gospod živinozdravnik je imel roko nevarno poškodovano in res ni mogel gori priti.

Dolenjske novice

d Z Vač bi se marsičesa ne slišalo, ko bi tja ne bili nikdar prišli Kolbeti, Lajovci, Zrjavi, Blagajneti in še kaka druga jara gospoda. Liberalni učitelj Blagajna pa prekosi vse druge. Laž, zabavljanje, hujskanje, gostilna in noč, to je njegova moč. Najlejša njegova lastnost je, da ga ni nikoli sram. Pred kom neki? Morda pred tako družbo, ki se zbira v gostilnah pri Perucitu in Jeklinu? Takim ponočnim tičem na ljubo naj bi se po sokolski slavnosti naše ljudi pred svetom grdilo! Ko bi bili naši le malo zagodrnjali na dan Blagajnetove slavnosti, to bi bilo med liberalci veselje! Ne vem kam bi jih bili mi lahko pognali z mokro kunjjo v roki, pa se ni slišal niti en žvižg. Okoli 40 naših je šlo v Moravče k predstavi, drugih še zraven ni bilo. Kdo pa je bil pri Blagajnetovi paradi? Še iz trga ne vsi, večinoma babnice in otroci, ki bi bili ravno take solze točili, če bi nas obiskali cigani z opicami. Med tujci, ki so se prišli blamirati, so bile večjidel gotove »frajlice«, pisarji, uradniki in penozijonisti. Tujih je bilo najmanj polovico. Če pa rečemo, da je bilo vseh s Sokoli vred, domačih in tujih ljudi, skupno kakih 400, bo vsak pošten očitavec de-

jal, da smo preveč rekli. Številka 600 je laž in samohvala tistih, ki vse po dvojno vidijo. Liberalci so po Blagajnetovi »slavnosti« pobiti in kar tih. Kako naj bi bili veseli? Saj so na lastne oči videli, da so z Vač v resnici samo trije Sokoli: Peruci, Kristanov in Čurnov, kajti mladi Ježek je s Strmce, drugi niso domačini. Samosrajčni šolski naraščaj je pa protipostavno nastopil, Blagajna ga bo proti šolskim oblastim še najbrž skušal utajiti. Zibertov je v ostrem zaporu, Tralkovega pregledovalca poštne torbe pa menda ne šteje, saj že čednosti Čurnovega dosti lomijo skalo. Pomnili bodo Sokoli od drugod, na kaj jih je Blagajna povabil. Mi še nismo vedeli, da se takim utam, ki jih iz vej napravijo tudi pastirji, pravi paviljoni. Sedaj pa postrežba! Razun gorkih klobas same drage mrzle jedi. Polovico prostora za goste praznega. Pri Osoleli nabito polno; tam so imeli dobiček, pri Perucitu pa nehvaležen trud, da o izgubi ne govorimo. Menda so se že Sokoli čutili potegnjeni, zato so prav kmalu odšli, so se proti Litiji med potjo večkrat pokrepčali in prišli nekateri zelo pozno domov. Zahvalijo naj se pa našemu kaplanu, ki je pri ljudstvu dosegel, da so prišli in odšli nemoteno. Cesar Blagajna ni mogel dati svojim pajdašem na dan svoje slavnosti, to jim podaja v »Narodu« in »Ciganskem psu«. Mi jim te krme nič več ne zavidamo.

d Hinje. Na zadnjem občnem zboru hranilnice in posojilnice so bili izvoljeni v načelstvo namesto odstopivših J. Šporarja in Fr. Muhiča za načelnika dosedanji član načelstva Miha Šušteršič, na novo pa Anton Sever in Jožef Vidmar, oba posestnika iz Lopate.

d Od belokranjsko - kočevske meje. V Doblčah smo imeli dne 11. t. m. obč. volitve. V prvem in drugem razredu so sijajno zmagali Slovenci, tretji razred so pa dobili Kočevarji. Lahko rečemo, da tako huđega boja, kakor je bil pri teh volitvah, že dolgo ni bilo. Naš največji sovražnik Nemeč vedno bolj prodira v naše prelepe vinske gorice in si hoče osvojiti gospodarstvo v vsakem oziru. Podlaga vsemu temu je »šulferrajnska« šola na Mavrlenu, ki rodi Kočevarjem vsako leto obilo sadov. Po prigrivarjanju, da se je le v tej šoli mogoče naučiti nemškega jezika, ki je kakor oni pravijo »edini« svetovni jezik, s katerim se lahko pride po »celem svetu«, dobijo marsikatero slovenske starše na limanice, da jim izročijo svoje otroke v to Slovincem sovražno šolo, v kateri se potem ničesar družega ne uče, kakor sovražiti domači materini jezik. Slovenski starši, ne pošiljajte več svojih otrok v to vam sovražno vzgojevališče, ki nima družega namena, kakor odtujiti vam mladino. Iz te šole so vzrastli največji hujskači zoper Slovence. To pokažejo ti »magnati« ob vsaki priliki pri »šulferrajnskih« in »fajerberskih« slavnostih, zlasti pa pri volitvah. Tako so se tudi letos še posebno repenčili, različne shode delali in sklepali o

bodočih kočevskih odbornikov in županov. Določili so že uradne ure za bodočega župana, ki bo gotovo, kakor so upali, če ne v Bistru, pa vsaj v Mavrlem. Take in enake upe so imeli ti »švabski« kulturonošci, a vse jim je kakor vedno izpodletelo. Pripravljali so se na volitve bolj kakor se bodo na zadnjo uro. Na usodepolni dan so prignali seboj vse kar leze in gre ter je pripravljeno za agitiranje za v kočevsko mavho. Četo je vodil povsod neizogibni straženski Klancar, ki je prinesel seboj nebroj volivnih pooblastil, ki jih je po kočevskih hribih in dolinah tako marljivo nabiral, da je med potjo še celo svojega konja zapravil. Samo »bagerle« si je prihranil za rekurz. — Slovenski možje so prišli polnoštevilno. Samozavestno in složno, svesti si pravične zmage, so pristopali k volitvi. Razum enega, ki bi bil rad Slovenec in Kočevjar, so oddali vsi glasove slovenskim možem. Tako je bila tudi zmaga pridobljena. — Žalostno smrt je storil inženir Ekert v pokoju. Pred kratkim so ga dobili ljudje mrtvega pri Pačkem pildu pri Črnomlju. Najbrže ga je zadela kap. Ker se je preveč alkoholno udal, je zgubil državno službo. Zapuščen od svoje družine se je že 15 let potikal po Beli Krajini in iskal gostoljubnosti pri dobrih ljudeh. Bil je po rodu Čeh. Tako ga je vendar enkrat smrt rešila tega trpljenja. N. v m. p. — Belokranjsko železnico bodo začeli delati najbrže šele spomladi prihodnjega leta. Da se je zgradba tako zakasnila, temu je kriva ogrska vlada.

d Ponikve pri Dobrepoljah. Pred tedni je zgubila naša vas svojega starosta Janeza Adamiča. Mož stare korenine se je dolgo branil smrti, pa je le vendar moral pustiti svoje mlino in jame, in leči sam v jamo za vedno. V enem oziru je bil ta mož Brdavsov bofer, nekaj izvanrednega v našem ljudstvu. Naravnih talentov mu je Stvarnik podaril obilo. Brihten pravdar, da ga ni ugnal zlepa kak dohtar ali inženir. Ni znal ne pisati ne brati in šrifte drugače ni poznal kot po barvi in kakovosti papirja ali je od sodnije ali glavarstva ali pa še višje, pa je ugnal s pravdami cele komisije dohtarjev zlasti pa inženirjev, včasih pa tudi celo vas. Poznal je naš kraški svet, podzemeljske vodotoke, požiralnike in jame, da je čisto posekal visoke gospode. Rad je malo ponagajal železniškim zemljemerem in jim napravil s svojimi vodnimi napravami marsikako preglavico. V vodnih načrtih je prekosil marsikategorega zemljemera, ki so mu skušali izvabiti njegove načrte, pa se jim ni dal. Vedno je gruntal, kako bi se dala izrabiti vodna sila, imel je kaj lepe misli, katerih pa radi pomankanja sredstev ni mogel uresničiti. Da bi se bil kaj šolal, bi bil izvestno izboren strokovnjak na polju vodnih naprav. V prostem času je bil pa citraš samouk, ki je rado vednim otročajem kako zaigral. Zvesti poslušalčki skrbno poprašujejo, komu so stric citre zapustili. Bil je mož izred-

ne nadarjenosti in ž njim je vas izgubila najboljšega poznavalca naših voda, njenih jam in odtokov. Počivaj v miru blaga duša in odpočij se končno v jami pri Sv. Križu. Pokoj Tvoji duši!

d V Toplicah pri Novem mestu je 22. t. m. ustanovni shod »Slovenskega ljudskega izobraževalnega društva«, in sicer na Cerovcu precej po deseti maši. Za danes vam rečemo samo, da se gotovo udeležite, možje in fantje, potrebne shoda, kjer se vam bo razložil namen društva. Potem pa tudi upamo, da ne bo moža in mladeniča, ki ima le še kaj ognja v sebi, da ne bi pristopil zraven. Škoda bi bila, da bi toliko in tako krepkih fantov bilo neorganiziranih v društvu.

d Sodražica. Dne 8. t. m. je priredil vrli ribniški Orel v trgu javno telovadbo, ki je vzbujala vsestransko zanimanje in priznanje. Ribničane so spremljali domači Orli. Na zdar!

d Doktor prava je postal dne 13. t. mes. g. J. Adlešič iz Belokrajine. Čestitamo!

d Popotnik Trebnje-Mokronog-Sv. Trojica. Ko sem se v ponedeljek, dne 9. t. m., po železnici vozil, je v Zavijavnici kamenje padlo na progo, pa smo kar sami naredili prost tir. Slana je le malo škodila po dolini, vse kaže najlepše. Gospod župnik pri Sv. Trojici je padel raz kolo in si zlomil levo roko v rami. Pet tednov bo v Kandiji. Kam pridejo ljudje, če čitajo slabe časnike! Pri Sv. Trojici sem čul, kako je fant preklinjal vse, kar je v nebesih in slednjič rekel, da ni pekla. Tak sad rodi nevera. Groza! Kaj pa vi, moji ljubi Mokronožani! Hudi so nekateri gospodje, ker vse ljubi in hvali g. nadučitelja Pirnata. Ali mislite, da bomo liberalce hvalili in ljubili? Sedaj se kregajo, ker se vozi kamenje pred šolo za novo ograjo. Ali mislite, da se bo ta zidala iz liberalnih buč? Še več ga bo, kot sedaj! Vsi si boste očala razbili tam, saj nimate v šoli nič opraviti. Urarja žele v Mokronogu, pa takega, da bo kavelj. Prav, pa bi živel od zraka! Kaveljnom prede, ker jih je »Slovenec« potipal, zakaj telovadijo med službo božjo. Zjuristali so popravek, pa zakaj niso na popravku podpisani gosp. sodnik Cvitar? Kaj pa od tistih dveh kaveljčkov, ki sta za v svinjak? Ne bo nič? No, sedaj bodo šli drugam jerperge iskat, grad bo kaveljnom zaprt. Od Mokronoga do Št. Janža ne gre nikjer cesta ob vodi, tako pravijo; oh, kako zabiti ljudje so liberalci, da to tiskajo in verjamejo! Pamet se že kisa! Glej no, Mokronajzarji bodo pa le cerkev res popravili, kot sem videl; imajo že zunaj precej ometa odbitega in jarek skopan. Prav, saj je že zadnji čas!

Notranjske novice

n Borovnica, »Bogomila«. Na belo nedeljo se je ustanovil pri nas

ženski odsek izobraževalnega društva »Bogomila«. Č. g. Fr. Vovko je predaval o »zgodovini žene«. Slikal je žalostno usodo žene pri Grkih in Rimljanih ter pokazal, kako visoko je krščanstvo dvignilo ženo ter ji dalo nove naloge. Povdarjal je, da ima žena tudi v naši organizaciji velik pomen. Z navdušenimi besedami je govoril o namenu »Bogomile« ter razložil pravila. Njegovo zanimivo predavanje je vzbudilo splošno zanimanje za novi odsek; takoj se je vpisalo 60 članic, ki so si izvolile odbornice, ki naj bi po poedinih vaseh novih članic nabirale. Navzlic marsikateremu napadu pristopa vedno več naših mater in deklet v novi odsek; sedaj jih je že 110. V nedeljo, 17. aprila, je predaval preč. g. kanonik Sušnik o Halleyjevem kometu. Ker ga mi v naši zaprti Borovnici ne bomo videli, smo bili veseli, da nam ga je naš skioptikon vsaj na platno pokazal. Po predavanju se je vršila volitev predsednice in tajnice. Za predsednico je bila izvoljena gospa M. Laschützky. V nedeljo, dne 5. maja, se je članicam »Bogomile« predstavila g. predsednica. V navdušenih besedah jih je spodbujevala za skupno delo v blagor domovine in poglobitev verskega življenja. Nato je govoril g. dr. A. Prešeren »o abstinenciji ter povdarjal, da je rešitev alkoholnega vprašanja pri nas odvisna od naših mater in deklet, ki bodo morale skrbeti, da se vzgoji »nov rod«, ki ne bo več suženj kralja alkohola.

n Borovnica. Zastava. Večina izobraževalnih društev ima že svojo zastavo. — a mi? A bomo zaostali za drugimi?! — Ne! To se je že večkrat slišalo med nami, in sedaj smo se dvignili ter že pridno nabiramo za društveno zastavo! Na eni strani bo slika začetnikov naše izobrazbe, svetih naših apostolov Cirila in Metoda, — to bo menda prva zastava sv. Cirila in Metoda na Kranjskem. Zastava bo skupna za vse odseke izobraževalnega društva. Na delo! — 10. julija hočemo praznovati god naših svetih apostolov z blagoslovitvijo zastave sv. Cirila in Metoda! Odprite svoja srca — a še nekaj drugega!

n Idrijske novice. — Shod soc. demokratov v nedeljo 17. aprila se je vršil v znamenju zabavljanja proti deželnemu odboru, duhovščini, škofu, klerikalcem itd. Udeležba je bila obilna že z ozirom na navzočnost mnogih žensk in ljudi, ki spadajo pod zvon Matere božje v Spodnji Idriji. Da ni manjkalo znanih kapacitet zraven: Julčeta Novaka, notarskega kancipijenta Tavzesa in poslanca Gangla, ni treba posebej omenjati. Vso akcijo je vodil idrijski davkoplačevalec Ante Kristan, ki je za svoje šveflanje shranil 100 svetlih kronic v svoj kovčeg. Sklenilo se je, da se na vsak način mora zidati čitalnica in da se v to zadevo nima prav nič vtikati deželni odbor. Poslanec Gangl pa je poleg drugega njemu lastnega praznega govoričenja oprt na poslaniško nedotakljivost vzkliknil:

da je katehet Oswald Lump! — Je že tako na svetu, da mislijo gotovi ljudje o drugih slično, kakor sami o sebi! Blagor realčni mladini, ki ima takega vzgojitelja na pripravnici! Ljudstvo se je po končanem shodu razšlo s trdno zavestjo, da je farje in klerikalce ugnalo v kozji rog. Gangl pa je šel potroštan domu, ko je tako imenitno pokazal svojo metliško oliko. Drugih nesreč ni bilo. — **Gospodarsko društvo** na Vojskem se bo menda razšlo. Lahko bi bilo lepo uspevalo, pa ljudje nimajo smisla za skupno delovanje v svoj lasten prid. Radi tega prezgodaj vsahne toliko koristnih naprav za ljudstvo! — **Procesija na križovo sredo** (praznik sv. Florijana) k sv. Antonu je bila naravnost mogočna. Udeležili so se je tudi šolarji pod vodstvom učiteljev: gg. J. Novaka, A. Šabeca, R. Gostiša in gdč. M. Gostiša. Drugih vzgojiteljev mladine ni bilo opaziti, morda so se zbal Gangla. V cerkvi sv. Antona je imel č. g. katehet Oswald za uslužbenec c. kr. tovarne za živo srebro pridigo in sveto mašo, katere so se udeležili tudi nekateri gg. uradniki z g. dvornim svetnikom Jos. Billekom. Lep zgled je dal ta visoki uradnik marsikateremu nižjemu činovniku na deželi tudi s tem, da je vredoč k božji službi k sv. Antonu se uvrstil med vernike v procesiji ter šel odkrit do cerkve!

n **Brezovica.** Milostljivi gosp. prelat Andrej Kalan bo v nedeljo, 22. majnika t. l., ob treh popoldne blagoslovil novo zastavo Orlov in katol. slov. izobraževalnega društva na Brezovici pri Ljubljani. Precej po blagoslovljenju bodo domače moči predstavljale »V ječi« in »Tri sestre«. Uljudno vabimo odseke Orlov in izobraževalna društva ter vse somišljenike k tej slavnosti.

n **Studeno pri Postojni.** Dne 9. t. mes. sta šla dva mlada dečka starišem naproti, ko so šli iz sejma iz Postojne. Od doma sta šla ob treh popoldne. Šla sta skozi mejo, kjer drži samo steza. Pot sta zgrešila in ostala sta celo noč v gozdu. Tisto noč je zelo dežilo, bilo je tudi zelo hladno, dečka pa sta bila malo oblečena. Ker jih ni bilo domov, jih je šlo veliko vaščanov iskat. Iskali so celo noč in tudi še drugi dan. Tudi Otočani in Zagorci so jim pomagali. Šele drugi dan okoli 10. ure dopoldne jih je našel Frančišek Mihevčič iz Studenega. Ležala sta pod malo hojco, vsa mrzla, skoro na pol mrtva. Ogrela so jih in jih prinesli domov. Mož, ki jih je našel, gotovo zasluži nagrado, ker se je veliko trudil. Rešil jih je gotove smrti. Stariši, pazite na otroke! Ta dogodek tudi kaže, kako silno je potrebna cesta iz Studenega v Postojno. Ta pot, ki je sedaj, je prav pripravna za kake roparje in tatove. Koliko jih je že zašlo, tudi domačinov, katerim je pot dobro znana. Prosimo naše poslanca, da se tudi za nas kaj pobrinete!

n **Z Blok.** Na Vnebohod je priredila »Dekliška zveza« igri »Sv. Cita« in »Pri gospodi«, ki sta se v vsakem oziru izborna obnesli. Nad vse ljubki so bili

prizori, kadar sta pritekli na oder mala Amata in Pija. Celo moško oko se je rosilo pri njiju razgovoru o angelčku in otroškovanem obnašanju do vzgojiteljice Cite. To naj bi bile prišle poslušati nekatere matere, ki tako rade zabavljajo čez igre! Tu bi videle vzgled, kako se otroci vzgajajo krščansko. Pri drugi igri je najbolj ugajala Miconna, ki je povzročila buren smeh. Soglasna sodba je bila, da boljše ni mogoče pogoditi te vloge. Zato pa je žela vsestransko priznanje. Pa tudi druga dekleta so lepo izvršile svojo nalogo. Ljudje so bili zelo zadovoljni ne samo domači, ampak tudi tujci, katerih se je precej udeležilo od Sv. Trojice in Loža. Sploh je bila udeležba nad vse pričakovanje velika, kar dokazuje, da ljudstvo po veliki večini zna ceniti pomen iger. Dekleta so pa lahko vesela svojih uspehov.

n **Notranje gorice.** Petdeset Sokolov iz Ljubljane in Viča je bilo 8. t. m. v Notranjih gorica. Tukaj je imel eden višjih govornikov svoj govor. Trdil in pridušal se je, kako je on veren in da Sokol ni nasproten nobeni veri, ampak vse veruje in ljubi. Domu grede se je Sokol oglasil še v znani Kančevi krčmi pod Smreko. Ker so Sokoli hoteli z besedo potrditi tudi tukaj svojo vero, je govoril občinstvu zopet tukaj imenitni govornik: danes smo »sfiksali« vso Brezovico, drugo pot bomo pa še Mater božjo«. To je bilo pa navzočim Šmarčanom že zadosti. V par minutah so Sokolom pokazali, kot se gre na hitrico iz poštene krčme in kako široko je polje od Podsmreke do Viča in Ljubljane. Mi pa kličemo: Zivel! Šmarčani! Proč z zajcem z našega polja! Notranjec.

Iz raznih krajev

Štajersko. — Državnozborska volitev. Na mesto umrlega poslanca Ježovnika se vrši nadomestna volitev v okrajih Gornji grad, Šoštanj, Marnberg in Slovenji Gradec v ponedeljek, dne 4. julija. — Grozna nesreča na železnici se je zgodila 9. t. m. pri Brežicah. Ker zatvornica pri železnici ni bila zaprta je vlak podrl voz. Neža Dernikovič, ki je bila na vozu, je bila popolnoma razmesarjena in na 16 kosov raztrgana. Jožefu Pustaku so kolesa noge od trupla odrezala, umrl je tudi Juri Dernikovič. Neža in Juri Dernikovič iz Bizelškega sta bila šele pred 14 dnevi poročena. Peljali so se v Brežice, da bi sestri izplačali dedščino, pa jih je zadela tako grozna nesreča. Hlapca in konje je vlak vrgel v jarek ob cesti in so ostali nepoškodovani. Nesreče je kriv skoro gotovo čuvaj. — Na kolodvoru v Slovenjem Gradcu je zadela kap vinskega potnika Grubiča, ki je hotel odpotovati v Zagreb domov. Mož je kmalu izdihnil. — Iz ziv an je. Nemško - nacionalna zveza

je sklenila, da se vrši prihodnji občni zbor »Südmärke« v Celju. Pri zborovanju je bil navzoč tudi bivši nemški minister Šrajnar. — Toča. V St. Ilju v Slovenskih goricah in okolici je dne 11. t. m. neusmiljeno klestila toča in pokončala ponekod docela vinograde, žito in sadno drevje. Škoda je velikanska. — Nesrečni alkohol bi bil kmalu zopet vzrok smrti mladega fanta pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah. Ker se je napil žganja, se je prekucnil v potok in se z največjo težavo rešil.

Slovensko katol. izobraževalno društvo »Kres« v Gradcu. Ko se je lantsko pomlad prej krščansko izobraževalno društvo »Domovina« vsled izdajstva takratnega odbora spremenilo v liberalno, so izstopili katoliško misleči člani in začeli s pripravami za novo odločno katoliško izobraževalno organizacijo. Izprva so se shajali v prostorih katol. akad. društva »Zarja«, toda že pa šestih tednih so bila pripravljana dela končana in na kresno nedeljo, dne 27. rožnika leta 1909, se je ustanovilo slovensko katol. izobraževalno društvo »Kres«. Z velikim veseljem je sprejelo slovensko katoliško ljudstvo to novico. Številna pisma in brzojavke so prihajale na »Kres«, vse z željo, naj novo, mlado društvo napreduje in raste ter združi v sebi cvet graškega slovenstva. Želje naših dragih rojakov v domovini niso ostale neizpolnjene. Društvo je delalo na tihem in brez hrupa, a tembolj vztrajno. Premagalo je velike težkoče in danes lahko s ponosom trdimo, da spada »Kres« med najboljše društva naše Slovenske kršč.-socialne zveze. Svoje res krasne prostore ima »Kres« v Pestalozzistr. 63 (prilijče). Ob ustanovitvi je štel 34 družtvenikov, danes pa znaša število rednih družtvenikov 125. Že te številke kažejo, da so Kresjanke in Kresjani vztrajni agitatorji in delavni člani. Še bolj pa kaže njihovo gorečnost notranje društveno življenje. Društveni mešani pevski zbor je pod vodstvom g. Al. Juvana dosegel že lepih uspehov. Snuje se pa tudi moški zbor, ki že nastopi pri prihodnji veselici. Na svečnico je priredil »Kres« društveni zabavni večer s petjem, godbo in šaljivim prizorom v prostorih restavracije »Zur großen Bierquelle«. Udeležilo se ga je nad 160 družtvenikov in po njih vpeljanih gostov. Dne 6. sušca smo pa priredili v društvenih prostorih tombolo. Udeležilo se jo je toliko članov, da so bili obširni prostori natlačeno polni. Tudi gmotni dobiček je bil lep. — Za izobrazbo je skrbela poleg časopisov, ki jih prihaja v društvo 15, tudi knjižnica »Slovenske dijaške zveze«. Šteje 160 knjig in se vedno izpopolnjuje. Ima le izbrana dela, ki jih člani z veseljem prebirajo. Predavanj je bilo v zimski dobi 14. Predavali so gg.: dr. Zdešar, dr. Korošec, župnik F. S. Gomilšek in katoliški akademiki »Zarjani«. Ob nedeljah popoldne po kosilu se vrše mladniški sestanki, kjer se obravnavajo razna kulturna, socialna in znanstvena

no-politična vprašanja. Čebelica je v kratkem času svojega obstanka imela okrog 1300 kron prometa, v hranilnici ima naloženih do 700 kron V minulem mesecu so začeli člani nabirati za slovenski dom v Gradcu. Tekom treh tednov so spravili skupaj 40 kron; nov dokaz njihove požrtvovalnosti. Kakor je razvidno iz kratkega poročila, »Kres« vestno izpolnjuje svojo nalogo, zbirati v svojem okrilju katoliško misleče Slovence ter skrbeti za njihovo vzgojo in omiko. Da je dosegel že tako lepih uspehov, se moramo zahvaliti požrtvovalni ljubezni, s katero so se člani oklenili društva. Zavist, nezaupanje, brezmejna častihlepnost in sebičnost, ki je večinoma vladala in še vlada po graških slovenskih društvih, v »Kresu« nima prostora. Vsi so enega duha, odbor s članicami in člani vred ima le eno pred očmi: povzdigo »Kresa« in s tem tudi povzdigo doslej tako zanemarjenega in zapuščenega slovenskega ljudstva v Gradcu. Disciplino v društvu kaže dejstvo, da ni izstopil doslej nihče razun onih, ki so zapustili Gradec in odšli bodisi naprej proti severu, ali pa v svojo domovino. Pa tudi ti so nas hranili v prijaznem spominu in kar je glavno, vstopili so v omdotne naše organizacije, če so le obstojale. — Ne maramo govoriti o tem, kaj ima društveni odbor še v načrtu, rečemo le: Ako bo »Kres« v bodoče tako napredoval, kakor je doslej, se mu obeta sijajna prihodnost.

Novani (Goriško). Dne 1. in 5. maja je priredilo »Izobraževalno društvo« na novoizdelanem odru prvo veselico s popolnoma domačimi močmi. Fantje so nastopili v igri »Repoštev« in nam tudi tepe zapeli. Obojno se je izvrstno obneslo. Ne bomo hvalili posameznih igravcev, a to lahko splošno rečemo, da nas je ta prvi nastop naše mladine razveselil. Le vrlo po tej poti naprej! Mislimo, da ne bomo več dolgo čakali drugega takega poštenega razvedrila. Srčna hvala vsem, ki so k temu pripomogli! Na splošno željo bode društvo zopet z igro in petjem nastopilo v Davči zadnji dan maja, ko bode običajni cerkveni shod.

Dobre knjige

Marijino kraljestvo na jutrovem. Spisal Silvin Sardenko. Ljubljana 1910. Cena 50 v. Izdalo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. — Ta krasna knjižica se nam zdi kakor drobna ptica z jutrovega, ki nam poje čisto novo, a tako mило in prijetno pesem, da jo človek z velikim veseljem posluša. Knjigo krasiljuba podoba Marije »Skoroposlušnice«. V dveh krasnih pesmih posvečuje pesnik svojo knjigo Mariji:

»Od jutranjih cvetov dehti,
tako sem čul, najslajši dih:
na jutrovo sem šel nabrat
Mariji šmarnic jutranjih.

Potem pa v 12 kratkih berilih opisuje zgodovino in lepoto Marijinega češčenja na jutrovem med Grki in Rusi. Prvo berilo »Zgodnja danica« nam prav lepo in pristržno pojasnuje pomen cele knjige. Tri poglavja nam pripovedujejo lepe in nove reči o Marijinem češčenju v Carigradu. Kako ljubeznivo je »Marija pri studentu« in kako pretresljiv, do solz ginljiv je padeč Carigrada! Pisatelj nam nato razkazuje Rusijo, ožarjeno z Marijino slavo. V Kijevu vidimo, da je »Marija, mati krščanske Rusije« (5. poglavje); »zlatostolpa« Moskva vsa žari v Marijini slavi (6., 7. in 8. poglavje) in v središču Petrograda je veličastna Marijina cerkev. Iz Rusije roma pisatelj v Jeruzalem, odkoder se zopet vrne na Rusko in nam ob Počajevski gori pripoveduje, da je Marija že veliko Rusov pripeljala v katoliško cerkev. V zgodovinski pripovedovanje so vpleteni lepi nauki in mikavne prigodbe. Knjiga je namenjena vernemu slovenskemu ljudstvu, da mu razširja obzorje in poživlja versko zavest, obenem pa vzbuja zanimanje za naše vzhodne brate in za »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. Pisana je krasno in prijetno, pa tako poljudno in preprosto, da jo bode vsak lahko razumel. Kdor ljubi lepo, zanimivo in obenem vzpodbudno berilo, naj seže po tej knjižici. Zelimo, da bi se krasna knjižica razširila med našim ljudstvom, ki mu je namenjena. Priporočamo jo izobraževalnim društvom in Marijinim družbam. Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« in v prodajalni »Kat. tisk. društva« (Ničman). Na deset izvodov en izvod zastoj. Ves dobiček je namenjen za katoliške misijone na jutrovem.

Otrokom, ki bolehalo na motenju prebave, se daje zavživati skozi nekaj dni 3 jedilne žlice naravne **Franc Jožef-ove** grenčice, s katero se vsled njenega, želodec, čreva in kri čistečega vpliva dosežejo mnogokrat zelo ugodni uspehi. Od otroških zdravnikov vedno priporočena najmilejša »Franc Jožef-ova« grenčica ima to prednost, da ne nadleguje niti najnežnejših prebavnih organov v nikaki obliki. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in prodajalnah rudninskih voda. 12

REŠITEV UGANK.

I. Liberalec. — II. Čas.

Rešitev je poslalo 422 rešilcev. Obe uganki prav je rešilo 260 rešilcev; samo prvo 131, samo drugo 18. Nobene uganke prav 14. Med nepravilnimi omenjamo: I. »Slovenski Narod«, »Gorenjec«, dr. Tavčar, Nemeč, »Rdeči Prapor«, Graščak, pijanec, socialni demokrat, deželni zbor; II. ime, krst, mir, duh, dan, milost božja, dar, vid, sol, jok, zob, moč, čut, luč itd.

Izrebaní so bili:

I. Ignacij Bolte, kamnosek v Ihanu, p. Domžale. Nagrada: Povest Ben-hur.

II. Pepina Podlogar, Podlog pri Velikih Laščah. Nagrada: Povest Mož Simone.

III. Luka Čebašek, c. in kr. pešpolk št. 17. 7 stot. Celovec. Nagrada: Alešovec, Kako sem se jaz likal, II. zvezek.

Tržne cene

za 100 kg. Ljubljana
V Ljubljani, dne 17. maja 1910.

Deželni pridelki:	Cena		Zivina, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	26	—	živa vaga:		
Rž	17	60	Goveda pitana	80	—
Ajda	16	—	Teleta težka	112	—
Ječmen	15	40	Teleta mala	104	—
Oves	15	50	Prasici	144	—
Proso belo	19	—	Kostruni	102	—
Proso rumeno	18	—			
Koruzna stara	14	30	Kuretina in drugo:		
Koruzna nova	—	—	Maslo kuhano		
Leča	24	—	od K 200— do	220	—
Orah	—	—	Maslo surovo od		
Laneno seme	44	—	K 200— do	320	—
Graščica	25	—	Slanina sveža		
Domača detelja	90	—	(špeh)	156	—
Gorenjska repa	—	—	Slanina preka-		
Fižol Ribničan	28	—	jena	196	—
Fižol Prepelčar	33	—	Mast svinjska	203	—
Fižol Mandalon	20	—	Loj	100	—
Čebula	9	—	Jajca 100 kom	6	—
Krompir	5	50	Pisanci	1	8
Zelje sveže	—	—	Golobi	3	65
Zelje kislo brez			Raca	3	50
soda			Gos	6	—
Repa sveža					
Repa kisla brez			Kolonijalno blago		
soda			na debelo		
Brianje	31	—	Riž Rangon od		
Kumna	70	—	K 5 v do	31	—
Oruh	34	—	Kava Santos od		
Golube suhe	100	—	K 104— do	216	—
Jezele	—	—	Sladkor	56	70
Zmelje	—	—	Petrolej	27	30
Smekovi storži	—	—			
Seno	6	—			
Silma	5	—			
Stelja	4	—			

Mnenje gosp. dr. A. Piskáčka
Kosteletz.

G. J. Serravallo,

Trst.

Podal sem Vaše Serravallovo Kinavino z železom konvalescentom po težkih boleznih, malokrvnim in škrofoloznim dečkom kakor tudi oslabeledim starčkom. Dosegel sem vedno pospešenje teka in zboljšanje splošnega stanja. Bolniki so radi jemali Vaš dober in delujoč preparat.

Kosteletz, 8. novembra 1909.

Dr. A. Piskáček.

Avstrijske špecialitete I. vr. so svet. znani
Marsnerjevi šumeči limonadni bonboni
Prístni samo s to varstveno znamko

Dobe se povsod, kjer so lepaki navedeni s to znamko. — Tudi vsak bonbon ima tako znamko. Letna uporaba več kot 60 milijonov komadov. Klairon, najboljša delikatesa sveta. Bouchées à la Reine. — Peppermint-Loren-Ges. Vse vrste čokolade za mleko in za kuhanje izborne kakovosti priporoča: Prva češka akcijska družba tovarn, za orient. sladkor in čokoladne izdelke Kral. Vinogradi, p. A. MARSNER, Glavna zloga na Dunaju, Josip Katz VI. Theobaldgasse 4.